

Szkoła na TAK!

PODRECZNIK
KLASA 3
część 4

Wydanie
aktualne

Autorki: Danuta Kręcis, Beata Lewandowska, Katarzyna Nowacka;
Małgorzata Szczęsa (treści przyrodnicze); **Malina Sarnowska** (treści muzyczne);
Bożena Drzycimska (zestaw ćwiczeń do bloku „Sposób na czytanie”)

Współpraca autorska: **Agnieszka Więckowska**

Opieka merytoryczno-dydaktyczna: **prof. UKEN dr hab. Iwona Czaja-Chudyba, prof. UW dr hab. Małgorzata Żyto;**
dr Monika Just (myślenie twórcze)

Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego do edukacji wczesnoszkolnej, na podstawie opinii rzeczoznawców: **mgr Agaty Tatary, dr Katarzyny Kochan, prof. dr hab. Doroty Zdunkiewicz-Jedynak.**

Etap edukacyjny: I

Typ szkoły: szkoła podstawowa

Rok dopuszczenia: 2025

Numer ewidencyjny w wykazie: 1160/3/2025

Podręcznik wpisany do wykazu podręczników MEN dopuszczonych do użytku szkolnego, uwzględniających podstawę programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz. U. poz. 356, z 2018 r. poz. 1679, z 2021 r. poz. 1533, z 2022 r. poz. 609 i 1717, z 2023 r. poz. 312 i 1759 oraz z 2024 r. poz. 996).

W publikacji uwzględniono zmiany zasad pisowni, obowiązujące od 1 stycznia 2026 r. (nie dotyczy utworów innych wydawców).

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne

Warszawa 2025

Wydanie I, 1/2025

ISBN 978-83-02-22539-0 (część 4.) – podręcznik w wersji elektronicznej

ISBN 978-83-02-22540-6 (całość)

ISBN 978-83-02-22531-4 (część 4.) – podręcznik w wersji papierowej

ISBN 978-83-02-22532-1 (całość)

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: **Agnieszka Więckowska** (redaktor)

Konsultacje merytoryczne: **Magdalena Mamajek, Sylwia Mroczek-Poniatowska, Małgorzata Rajkowska**

Redakcja językowa: **Danuta Kownacka, Anna Sikorska-Michalak**

Redakcja techniczna: **Małgorzata Chmielewska**

Projekt I strony okładki: **Agencja ARIP**

Projekt graficzny: **Joanna Plakiewicz**

Opracowanie graficzne: **Agnieszka Siwczyk**

Fotoedycja: **Joanna Bańka**

Skład i łamanie: **Illustris-Fotoserwis Barbara Górak**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna

00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96

KRS: 0000595068

Infolinia: 801 220 555

www.wsip.pl

Wyprodukowano w Polsce

Spis treści

MAJ

Tydzień XXVIII. Jesteśmy Polakami 4

1. Jakie były legendarne początki państwa polskiego? 6
2. Co wiem o historii Polski? 8
3. Co to jest „parlament”? 12
4. Czy w naszej klasie panuje demokracja? 16

Tydzień XXIX. Pobiegnijmy na łąkę 18

1. Jak wygląda majowa łąka? 20
2. Czym się różni zając od królika? 22
3. Co zawdzięczamy owadom? 24
4. Co to są „połoniny”? 28

Tydzień XXX. Którędy do Yellowstone? 30

1. Czym jest „park narodowy”, a czym – „pomnik przyrody”? 32
2. Jakie poznam parki narodowe? 36
3. Co ciekawego jest w Nowej Zelandii? 38
4. Czego dowiedzieliśmy się z lektury? 40

CZERWIEC

Tydzień XXXI. Dwa czy cztery kółka? 42

1. Dlaczego lubimy rowery? 44
2. Czy rower zawsze wyglądał tak samo? 46
3. Co powinien wiedzieć rowerzysta? 48
4. Czy auto może mieć gniazdko? 52

Tydzień XXXII. Głowa pełna wiedzy 56

1. Co wiem o częściach mowy i zdaniu? 58
2. „Słówka” czy „słufka”? 60
3. Za co chcę ci podziękować? 64
4. Co poczytać dla przyjemności? 68

Tydzień XXXIII. Czas na zmiany 70

1. Co nas czeka w klasie 4? 72
2. Jak być bezpiecznym nie tylko na wakacjach? .. 74
3. Jakie będą wakacje? 77
4. Co zapamiętaliśmy z klasy 3? 79

Sprawa dla detektywa 82

Sposób na czytanie 84

Świat wokół nas – opowiadania przyrodnicze

„Lena i Tymek poznają świat” 90

Przedwakacyjne wyzwanie 94

Jesteśmy Polakami

1.

Jakie były
legendarne
początki państwa
polskiego?

2.

Co wiem
o historii
Polski?

Jan Matejko „Bitwa pod Grunwaldem”

1. Jakie znasz ważne wydarzenie z historii naszego kraju? Czego ono dotyczyło?
2. Uzasadnij, który z podanych czasowników nie pasuje według ciebie do pozostałych: śpiewał, wędrowali, zapamięta, wybierali, głosowała.
3. Jak wygląda godło Polski? Co wiesz o ptaku w nim przedstawionym?

3.

Co to jest „parlament”?

Zastanawiam się, jak dzisiejszy dzień zapisze się w historii naszej przyjaźni.

4.

Czy w naszej klasie panuje demokracja?

Może tak: „Lena i Tymek zgodnie uchwalają, że od dziś wakacje będą trwały aż trzy miesiące”!

4. Podaj przykłady sytuacji, w których śpiewa się polski hymn narodowy.
5. Przypomnij sobie, kiedy ostatnio słyszałaś / słyszałeś hymn Polski. Powiedz, jakie emocje ci towarzyszą, kiedy go słuchasz.
- 6. Usiądź w wygodnej pozycji. Jak ułożone jest twoje ciało? Czy opierasz o coś stopy i plecy? Co czujesz?

1. Jakie były legendarne początki państwa polskiego?

O Lechu i białym orle

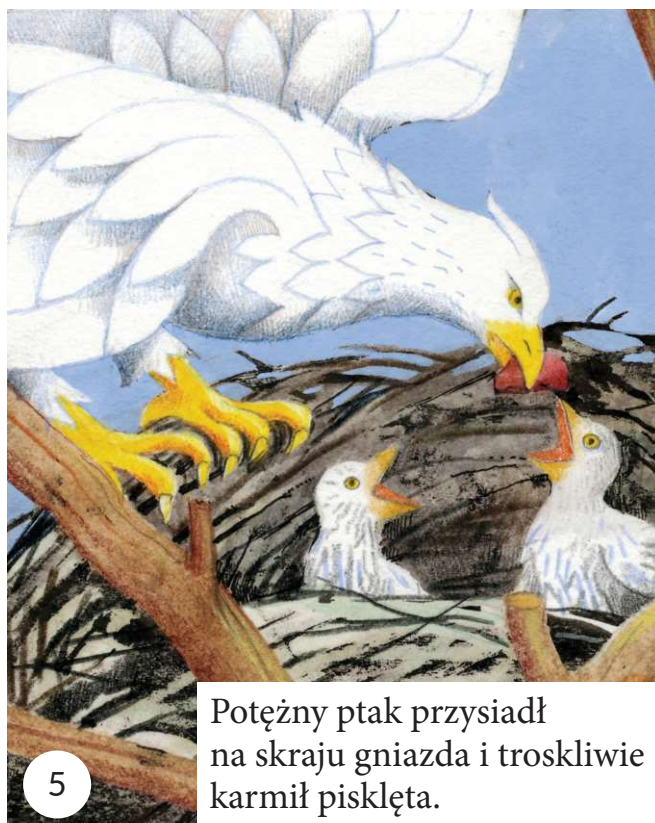
(na podstawie legendy Mariana Orłonia i Jana Tyszkiewicza opracowała Ewa Schumacher)

Drużyna Lecha była już zmęczona ciągłą wędrówką. Wojowie* przebyli wiele krain i przeprawili się przez niejedną rzekę. Podczas wyprawy polowali na zwierzynę, odpoczywali w cieniu drzew, a wieczorami rozpalali ogniska. Po drodze szukali odpowiedniego miejsca, aby założyć gród. Chcieli osiąść gdzieś na zawsze i sprowadzić swoje rodziny.

* wojowie – rycerze, wojownicy

1. Przeczytaj komiks o Lechu i białym orle. Co może przedstawiać czwarty obrazek?
2. Na podstawie kolejnych obrazków napisz plan wydarzeń. Opowiedz treść legendy według tego planu.
3. Wymień fakty historyczne i elementy fantastyczne, które pojawiają się w legendzie.

Potężny ptak przysiadł na skraju gniazda i troskliwie karmił pisklęta.

5

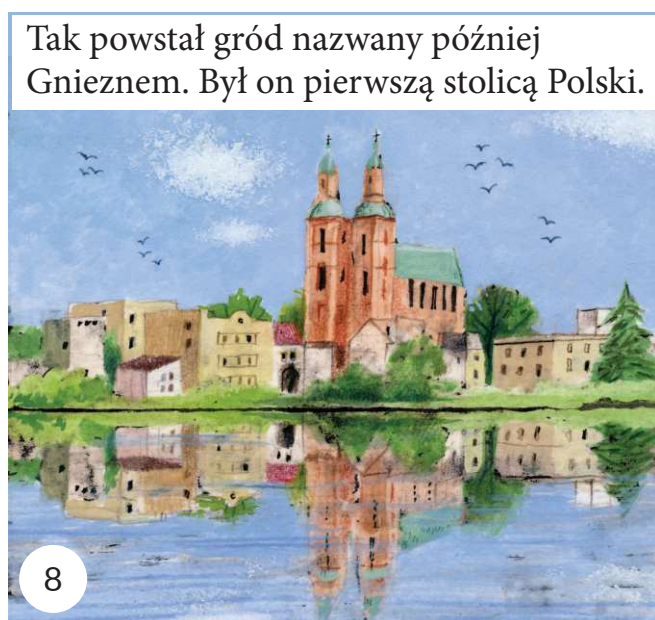

6

Przygotuj więcej drewna. Musimy wzmocnić ogrodzenie.

7

8

4. Czy interesujesz się historią? Co może być ciekawego w poznawaniu przeszłych wydarzeń? Czy znasz kogoś, kto potrafi ciekawie opowiadać o historii?

5. Porozmawiajcie o tym, dlaczego warto znać historię swojej ojczyzny. Co znajomość historii naszego kraju i narodu pozwala nam zrozumieć? Podajcie konkretne przykłady.

2. Co wiem o historii Polski?

W historii Polski było wiele wydarzeń, które zaważyły na jej losach. Najważniejsze zostały przedstawione na **osi czasu**.

Książę **Mieszko I**, a wraz z nim cały kraj, przyjmuje **chrzest**. Polska dołącza do państw chrześcijańskich.

Wojska polsko-litewskie pokonują Krzyżaków w **bitwie pod Grunwaldem**.

Na skutek **trzech rozbiorów**, przeprowadzonych przez Rosję, Prusy i Austrię, Polska znika na 123 lata z mapy świata.

966 r.

1025 r.

1410 r.

1791 r.

1772–1795 r.

Bolesław Chrobry zostaje koronowany na **pierwszego króla Polski**.

Sejm Wielki uchwała „**Konstytucję 3 maja**” – pierwszą w Europie i drugą na świecie po konstytucji Stanów Zjednoczonych.

1. Obejrzyj oś czasu. Przeczytaj daty, które na niej umieszczono, oraz informacje o wydarzeniach z historii naszego kraju.
2. Powiedz, kiedy wskutek rozbiorów Polska jako kraj zniknęła z mapy świata i kiedy znowu się na niej pojawiła.

Rozpoczyna się **pierwsza wojna światowa**.

Trwa **druga wojna światowa** – najokrutniejsza wojna w dziejach świata.

1 maja Polska wstępuje do **Unii Europejskiej** i staje się członkiem wielkiej europejskiej wspólnoty, liczącej obecnie 27 państw.

1914 r.

1918 r.

1939–1945 r.

1989 r.

2004 r.

Po zakończeniu wojny, 11 listopada **Polska odzyskuje niepodległość**, a przez kolejne cztery lata trwa proces kształtowania się jej granic.

Solidarność

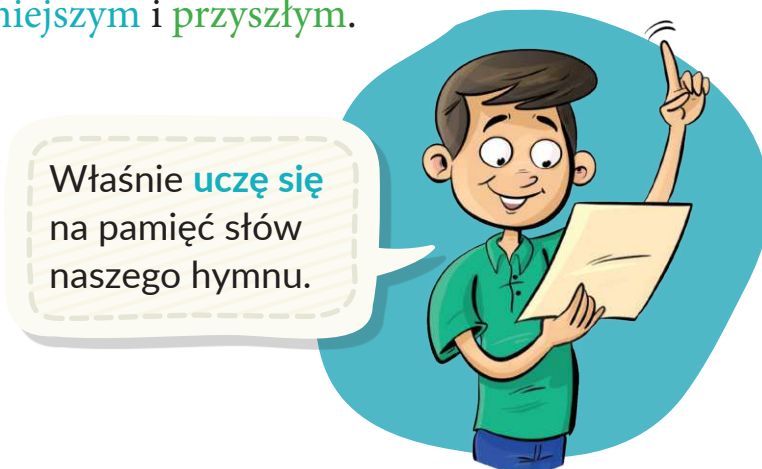
W wyniku działań ruchu społecznego „Solidarność” odbywają się **pierwsze częściowo wolne wybory** do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Zorganizujcie quiz (czytaj: kłiz) z wykorzystaniem osi czasu. Jedno dziecko opisuje wybraną ilustrację. Ten, kto pierwszy znajdzie tę ilustrację i powie, jakie wydarzenie ona symbolizuje i w którym to było roku, opisuje inny obrazek.

4. Narysuj na kartce z bloku oś czasu, na której przedstawisz najważniejsze wydarzenia ze swojego życia. Zapisz daty wraz z opisami i wykonaj do nich ilustracje.

Czasowniki występują w trzech czasach: **przeszłym**, **teraźniejszym** i **przyszłym**.

czytał
słuchaliśmy
rozmawiali

czyta
słuchamy
rozmawiają

będzie czytać
będziemy słuchać
będą rozmawiać

1. Obejrzyj ilustrację i wymień czasy czasownika.
2. Jak będą brzmiały czasowniki: **interesujemy się**, **czytają**, **śpiewasz** w czasie przeszłym, a jak – w czasie przyszłym?
3. Powiedz, w jakim czasie są podane czasowniki: **robiłem**, **krzyczę**, **niosę**, **będziemy zwiedzać**, **biegali**, **będzie malował**.

Gra muzyka!

Hymnem Polski jest „**Mazurek Dąbrowskiego**”. Ta pieśń powstała ponad 200 lat temu we Włoszech, gdzie generał Jan Henryk Dąbrowski stworzył Legiony Polskie – oddziały wojskowe, które u boku Francuzów miały walczyć z zaborcami Polski o niepodległość ojczyzny.

Melodia hymnu to prawdopodobnie ludowy mazurek. Słowa do niej napisał Józef Wybicki, przyjaciel i współpracownik generała Dąbrowskiego.

śł. Józef Wybicki

Mazurek Dąbrowskiego (fragment)

1. Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.

Ref.: Marsz, marsz, Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem*
Złączym** się z narodem.

2. Przejdziem** Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem** Polakami.
Dał nam przykład Bonaparte***,
Jak zwyciężać mamy.

Ref.: Marsz, marsz, Dąbrowski...

* za twoim przewodem – pod twoim przewodnictwem, pod twoim dowództwem

** złączym, przejdziem, będziemy – dawne formy słów **złączymy, przejdziemy, będziemy**

*** Napoleon Bonaparte – francuski generał, a później cesarz Francuzów, który przyczynił się do powstania Legionów Polskich we Włoszech i odnosił w Europie liczne zwycięstwa

1. Przeczytaj tekst hymnu. Wyjaśnijcie wspólnie, co znaczą słowa zwrotek i refrenu.
2. Wymień polskie miasta leżące nad Wisłą oraz leżące nad Wartą.
3. Poćwicz wyrażającą szacunek postawę do śpiewania hymnu: stań prosto i opuść ręce wzdłuż ciała. Zaśpiewaj kilka dowolnych dźwięków. Następnie wysłuchaj „Mazurka Dąbrowskiego”.
4. Naucz się na pamięć dwóch zwrotek i refrenu „Mazurka Dąbrowskiego”.

3. Co to jest „parlament”?

W **demokracji** każdy z nas ma prawo do własnego zdania i głosu. Jednak w demokratycznych wyborach nie zawsze wygrywa nasz głos. Decyduje większość z nas. Dlatego bardzo ważne jest, żeby uczestniczyć w wyborach, bo tylko w taki sposób możemy mieć wpływ na ich ostateczny wynik. Teraz możecie brać udział na przykład w wyborach do samorządów klasowego i szkolnego. Kiedy dorośniecie, będziecie mogli, podobnie jak wasi rodzice, głosować i wybierać władze w państwie. Ważne cechy demokracji to także tolerancja i uznanie odmiennego zdania innych osób.

Rzeczpospolita Polska to państwo demokratyczne, gwarantujące przestrzeganie praw i wolności obywateli.

Konstytucja to najważniejszy dokument w państwie. Zapisano w niej prawa i obowiązki obywateli.

1. Przeczytaj tekst o demokracji. Wyjaśnij swoimi słowami, na czym polega **demokracja**.
2. Macie do wyboru: przepisać do zeszytu dwa zdania z tekstu lub wypisać z tekstu 10 rzeczowników. W głosowaniu zdecydujcie, które z poleceń wykonacie.
3. Zróbcie burzę mózgów i wypiszcie na tablicy jak najwięcej wyrazów, z którymi kojarzy wam się demokracja. Potem niech każdy wybierze jeden wyraz i ułoży z nim zdanie.
4. Podajcie przykłady innych sposobów podejmowania decyzji niż demokratyczne głosowanie. Zastanówcie się nad ich wadami i zaletami.

Pałac Prezydencki w Warszawie

Najważniejszym przedstawicielem państwa jest **prezydent**. Reprezentuje on Polskę w kraju i za granicą. Stoi na straży niezależności i bezpieczeństwa państwa oraz pilnuje, żeby były przestrzegane zapisy polskiej konstytucji.

Prawo w Polsce jest uchwalane przez **parlament**. Jego siedziba znajduje się w Warszawie, przy ulicy Wiejskiej. Składa się on z dwóch izb – Sejmu i Senatu. W skład Sejmu wchodzi 460 posłów. Senat tworzy 100 senatorów. Posłowie i senatorowie są wybierani przez obywateli Polski co cztery lata. Wszystkie decyzje w Sejmie i Senacie podejmuje się przez demokratyczne głosowanie.

Parlament – sala obrad posłów

Rządzenie państwem należy do **rządu**, czyli **Rady Ministrów**. Na czele rządu stoi **premier**, któremu podlegają ministrowie. Każdy z ministrów ma inne obowiązki. Na przykład minister zdrowia dba o ochronę zdrowia, a minister edukacji – o rozwój i właściwe funkcjonowanie polskich szkół i przedszkoli.

Parlament – budynek

Sądy i trybunały czuwają nad przestrzeganiem prawa przez obywateli.

5. Wyjaśnij, co to jest **konstytucja**.
6. Przeczytaj drugi tekst i powiedz, do jakich instytucji należy sprawowanie władzy w Polsce.
7. Kim jest **prezydent**, a kim – **premier**? Jak nazywają się dwie izby parlamentu?
8. Wykonajcie klasową urnę wyborczą. Potrzebne będzie duże pudło. W jego górnej ścianie wytnijcie podłużny otwór do wrzucania kart do głosowania. Pamiętajcie, żeby urna była zabezpieczona przed otwarciem – możecie okleić pudło taśmą.

Dzisiaj na lekcji rozmawialiśmy o historii Polski. Chrzest Polski to fakt autentyczny.

Masz rację. To ważny fakt w naszej historii.

Nie zapamiętałem prawie żadnej daty. Ale spróbuję poprawić się na lepsze.

Cieszę się, że chcesz się poprawić.

Niektórzy nie rozumiają, że należy znać historię swojego kraju.

Tak, nie rozumiem, że dzięki temu wiemy, kim jesteśmy.

✓ fakt

✗ fakt autentyczny

Jeśli coś jest faktem, to znaczy, że jest autentyczne.

✓ poprawić się

✗ poprawić się na lepsze

Poprawić się oznacza: zmienić się na lepsze.

✓ rozumiem, rozumieją

✗ rozumię, rozumią

Poprawne formy czasownika **rozumieć** to **rozumiem, rozumie, rozumiemy, rozumieją**.

1. Popatrz na obrazki i przeczytaj rozmowy pokazanych osób. Powiedz, które z nich popełniają błędy językowe.
2. Wyjaśnij, dlaczego niektóre podane formy są błędne. Jak należy mówić poprawnie?
3. Ułóż po jednym zdaniu z poprawnymi sformułowaniami podanymi w ramce.

Ptaki drapieżne żyjące w Polsce

Ptaki drapieżne występują na całym świecie oprócz Antarktydy i środkowych części pustyń. Mają ostre szpony i haczykowaty dziób. Pisklęta po wykluciu są pokryte puchem. Długo przebywają w gnieździe pod opieką rodziców, zanim staną się samodzielne.

Okazałość, siła i sprawność ptaków drapieżnych powodowały, że od dawna ich wizerunki umieszczano na herbach.

Jestem największym ptakiem w Polsce. Nazywam się **bielik zwyczajny**. Rozpiętość moich skrzydeł wynosi około dwóch i pół metra, a ważę sześć kilogramów. Najbardziej lubię ryby, dlatego osiedlam się w lasach blisko wód. Znajduję się w godle Polski.

Inne gatunki ptaków drapieżnych

jastrząb

orlik
krzykliwy

myszołów
zwyczajny

sokół
pustułka

orzeł
przedni

Coś ciekawego

Chociaż polskim godłem jest orzeł biały w koronie, umieszczony na czerwonym tle, to przedstawiony ptak tak naprawdę nie jest orłem. To bielik zwyczajny, który należy do rodziny jastrzębiowatych. Jego cechami charakterystycznymi są duży, żółty dziób i biały ogon.

1. Posłuchaj opowiadania „Gdzie jest gniazdo króla ptaków?” z cyklu „Lena i Tymek poznają świat”, które znajduje się na stronach 90–91. We wskazanych miejscach zadaj pytanie i wybierz osobę, która na nie odpowie.
2. Podzielcie się na dwie grupy. Na podstawie treści z podręcznika jedna grupa zadaje pytania dotyczące ptaków drapieżnych, a druga podaje odpowiedzi.
3. Omów wygląd ptaka przedstawionego w godle Polski.

Melania Kapelusz

A może kompromis?

– Zbliża się 1 czerwca, czyli wasze święto – powiedziała pani na ostatniej lekcji. – Chciałabym, abyście spędzili ten dzień wyjątkowo.

– Hurra! Super! – cieszyły się dzieci.

– Założę się – szepnął do Poli Mateusz – że pójdziemy pojeździć gokartami.

– No, byłoby świetnie! – odparła Pola.

– W Dzień Dziecka zabiorę was na wycieczkę na łąkę – kontynuowała pani. – Pozbieracie kwiaty, a potem zrobicie zielniki.

W klasie dało się słyszeć cichy szmer, jakby z wesołych baloników uszło powietrze. Ale nikt nic nie powiedział, bo rozległ się dzwonek.

Następnego dnia, zaraz na początku pierwszej lekcji Sebastian podniósł rękę.

– Rozmawialiśmy wczoraj po szkole – powiedział – o Dniu Dziecka. I... czy musimy iść na łąkę? Bo... bo... bo... nie chcemy. A to w końcu jest Dzień Dziecka.

– O! Naprawdę? – zdziwiła się pani. – A co byście chcieli robić?

– Iść na gokarty! – jako pierwsza zgłosiła się Pola.

Potem propozycje padały jedna za drugą: park linowy, cyrk, trampoliny, kino, pizza, park wodny, wesołe miasteczko, zwiedzanie ruin zamku, wielkie lody. Kiedy dzieciom skończyły się pomysły, pani powiedziała:

– Teraz trzeba odpowiedzieć na dwa pytania. Co wybrać? I w jaki sposób wybrać?

– To proste – odparł Sebastian. – Zrobimy głosowanie.

– Zastanówmy się tylko, czy wszystkie pomysły się nadają. Obawiam się – tłumaczyła pani, widząc zdziwione miny dzieci – że musimy wykluczyć gokarty.

– O nie! Dlaczego?! – wyrwało się Poli.

– Aby jeździć na gokartach, trzeba mieć co najmniej jeden metr i dwadzieścia centymetrów wzrostu. Wiem to, bo moja bratanica nie może się doczekać, kiedy będzie dość wysoka, aby ją wpuszczono. Wybierzmy coś odpowiedniego dla wszystkich.

– Ale dlaczego reszta ma cierpieć przez kilka osób? – przekonywał Mateusz.

– Hmm. A jak ty byś się czuł, gdybyś musiał patrzeć, jak inni jeżdżą?

1. Posłuchaj uważnie opowiadania i odpowiedz na pytania: Jakie święto się zbliżało? Co zapowiedziała pani z tej okazji? Co następnego dnia zaproponowały dzieci?
2. W jaki sposób dzieci miały wybrać, jak spędzą czas 1 czerwca? Dlaczego nie wszystkie propozycje nadawały się, żeby je poddać pod głosowanie?
3. Który pomysł zdobył najwięcej głosów? Czy ta propozycja spodobała się wszystkim?

- Byłbym wściekły. I strasznie smutny.
- No, właśnie. – Pani pokiwała głową.
- Ale nie będę – roześmiał się Mateusz – bo jestem wysoki.
- I naprawdę dobrze byś się bawił, wiedząc, że Milena i Julek siedzą smutni i źli?
- No, nie – zgodził się niechętnie Mateusz. – Gokarty odpadają.

Pani rozdała dzieciom kartki do głosowania. Przez chwilę w klasie zrobiło się jak w ulu. Każdy uważał, że jego propozycja jest najfajniejsza, i przekonywał do niej innych.

- Nie głosuj za zamkiem – Julek tłumaczył Agacie. – Chodźmy na pizzę!
- W końcu dzieci zapisały swoje typy i wrzuciły kartki do pudełka. Pani przeliczyła głosy.
- Najwięcej osób wybrało... – powiedziała, a wszyscy wstrzymali oddech – trampoliny.
 - Hurra! – ucieszyła się duża grupka dzieci.
 - Niiieeee – odpowiedziała jej reszta klasy.
 - To strasznie niesprawiedliwe – żalił się Julek. – Jeszcze nie byliśmy z klasą na pizzę.
 - Właśnie – poparł go Sebastian. – A ja uwielbiam pizzę i tak o niej marzyłem.
 - Trampoliny! Trampoliny! – powtarzał Oliwier, jakby już na nich podskakiwał.
 - Przegraliście! – cieszył się Dominik. – Zapomnijcie o pizzę.
 - Chwileczkę – powiedziała pani. – Tu nie ma wygranych i przegranych. To wasze święto i chcemy, aby wszyscy mieli z niego przyjemność. To prawda, większość dzieci chce iść na trampoliny. Ale może macie jakiś pomysł, żeby wszyscy byli zadowoleni?

4. Zastanówcie się wspólnie, jakie może być zakończenie tej historii. Odpowiedzcie na pytanie nauczycielki, co można zrobić, żeby wszyscy byli zadowoleni.
5. Jak w waszej klasie podejmujecie decyzje? Czego one dotyczą? Czy uwzględniecie zdanie większości?
6. Co to znaczy, że wybór czegoś był demokratyczny? Dlaczego może być tak, że nawet po demokratycznym głosowaniu ktoś może czuć się przegrany? Czym jest **kompromis**?

Pobiegnijmy na łąkę

1.

Jak wygląda
majowa łąka?

Właśnie siedzę na łące
i obserwuję motyle.
Niestety nie widziałem
żadnego zająca.

2.

Czym się
różni zając
od królika?

1. Kiedy ostatnio byłeś / byłaś na łące? Przypomnij sobie, co tam było czuć i widzieć. Jakie były twoje wrażenia?
2. Zastanów się, jakie dźwięki można usłyszeć na łące. Do czego można je porównać?
3. Podaj kilka przymiotników określających, jaka może być łąka.
4. Jak myślisz, dlaczego owady siadają na kwiatkach?

3.
Co
zawdzięczamy
owadom?

4.
Co to są
„połoniny”?

Bo zając ma duże uszy i dobry
słuch, więc czmychnął,
gdy tylko cię usłyszał.

5. Czy znasz pochodzenie nazwy **Bieszczady**? Spróbuj znaleźć w dostępnych źródłach wiedzy informacje na temat biesów i czadów.

6. Połóż się na podłodze i zamknij oczy. Wyobraź sobie, że leżysz na łące, a po twojej ręce spaceruje biedronka. Oddychaj spokojnie. Bierz głębokie wdechy i powoli wypuszczaj powietrze ustami.

Wanda Grodzieńska

Radosny dzień

Takiego maja,
ślicznego maja
nie było jeszcze!
Umył się rano
rosą poranną,
srebrzystym deszczem.
Potem się otarł
przędzą ze złota
w tęczę wplecioną,
włosów promienie
związał misternie
wstążką czerwoną.

Po słońca smużkach
na lekkich nóżkach
zbiegł z piosnką do nas,
fiołki, sasanki,
kaczeńców wianki
przyniósł w ramionach.
Zieleń i błękit,
trele* piosenki
rozsypał szcudrze...
Jakże z tym majem,
prześlicznym majem
było nam dobrze!

* trele – tu: dźwięki

-
1. Przeczytaj wiersz. Jakie miejsce może on przedstawiać? Jak został w nim opisany maj?
 2. Jaki jest nastrój utworu? Które słowa sprawiają, że ma on poetycki charakter?
 3. Podaj kilka innych określeń do rzeczowników: **rosa**, **deszcz**, **tęcza**.
 4. Z czym tobie kojarzy się maj? Co jeszcze wyjątkowego może się wydarzyć w tym miesiącu? Dlaczego?
 5. Ułóżcie w parach krótkie historyjki, które zakończycie zdaniem: **I dlatego to był radosny majowy dzień**. Wykorzystajcie w nich przymiotniki: **śliczny**, **srebrzysty** i **poranny**.

Jak wykonać majową łąkę?

Potrzebne będą: duże arkusze papieru, kartki z bloku rysunkowego w dwóch odcieniach zielonego, zielona krepina, papier kolorowy, nożyczki, klej

1.

Podzielcie się na grupy. Każda grupa wykona swój fragment łąki.

2.

Zacznijcie od przygotowania trawy na dużym arkuszu papieru. Wytnijcie kilka pasków z zielonych kartek w dwóch odcieniach lub z zielonej krepiny, a następnie nacinajcie je z jednej strony i przyklejajcie na papier. Lekko odegnijcie nacięte fragmenty.

3.

Ustalcie wspólnie, w jaki sposób wykonacie z kolorowego papieru wypukłe kwiaty i owady żyjące na łące, na przykład motyle, ważki, biedronki lub pszczoły. Przygotujcie je i przyklejcie na trawę. Możecie też wykorzystać ususzone wcześniej kwiaty.

4.

Połączcie wasze łąki w jedną dużą dekorację, którą możecie ozdobić na przykład ścianę w klasie.

ciekawego

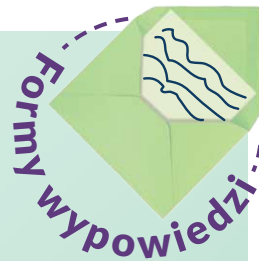
Rośliny rosnące na łące mają nawet 25 razy dłuższe korzenie, niż ma trawa na trawniku. Dzięki temu łąka nie wymaga podlewania. Chroni też przed podtopieniami i ratuje w czasie suszy, ponieważ wchłania dwa razy więcej wody niż trawniki. Łąki kwietne zakłada się także w miastach.

Przypominajka

Opis zwierzęcia

ZAJĄC SZARAK

Zając bardzo szybko biega. Porusza się skokami o długości dwóch metrów. Zamieszkuje głównie pola i suche łąki. Zjada rośliny, owoce, korę pędów drzew, nasiona, grzyby.

Moim zdaniem zając... Według mnie zając...

1. Przeczytaj wyrazy umieszczone wokół zdjęcia zająca. Jakie to części mowy? Zaproponuj jeszcze po jednym określeniu do każdej części ciała zająca.
2. Opisz wygląd zająca. Wykorzystaj do tego wyrazy zapisane obok zdjęcia. Przeczytaj tekst pod zdjęciem i dokończ jedno zdanie podane pod tekstem.
3. Wymyśl zawody sportowe, w których biorą udział zające oraz inne zwierzęta. Jakie dyscypliny mogłyby się tam pojawić? Kto wygrałby w biegu na długi dystans, kto – w pływaniu, a kto – we wspinaniu się po drzewach?
4. Narysuj kredkami na kartce z bloku zająca, którego można spotkać na łące. Nie pomył go z królikiem europejskim, który jest mały, krępy i ma mniejsze uszy.

Gra muzyka!

sł. i muz. Malina Sarnowska

Majowa gra

1. Wiosna i słońce
grają na łące
w nową majową grę.
Robią zakłady,
które owady
w trawie pojawią się.

Ref.: Łąka cała gra:
tak, ta, ra, ra, ra.
Brzęczy, bzyczy,
kwiaty liczy:
trzy maki, chabry dwa.

2. Może stokrotka
żuka dziś spotka,
mrówkę powita mak.
A w dzikiej róży
trzmiel się zadurzy*,
bo pachnie słodko tak.

Ref.: Łąka cała gra...

* zadurzy się – zakocha się

3. Który z motyli
jaskry zapyli
i szalwii całus da?
Kto w odwiedzin
do koniczyzny
zajrzeć ochotę ma?

Ref.: Łąka cała gra...

1. Posłuchaj piosenki odtwarzanej przez nauczyciela. Wymień jak najwięcej nazw owadów i kwiatów, które udało ci się zapamiętać.
2. Powtórz w kółko kilka razy dwa słowa: **szalwia**, **stokrotka** bez robienia przerw. Pomoże ci w tym nagranie rytmu, który liczy się na pięć. Następnie zamiast wymawiać nazwy kwiatów, policz razem z nagraniem: **raz, dwa, trzy, raz, dwa**. Zrób to kilka razy.
3. Podzielcie się na dwie grupy. Gdy pierwsza grupa będzie śpiewać refren piosenki, druga niech wykona do niej akompaniament, grając na marakasach lub naśladowując głosem brzęczenie owadów. Potem zamieńcie się rolami.
4. Podaj różne znaczenia słowa **gra**.

Na podstawie książki Stefanii Szuchowej i Hanny Zdzitowieckiej „Od wiosny do wiosny”

1. Przeczytaj komiks i opowiedz, co się dzieje na obrazkach.
2. W jaki sposób biedronka pomogła kwiatowi oblepionemu przez mszyce?
3. Nadaj komiksowi oryginalny, pomysłowy i zaskakujący tytuł.
4. Na podstawie zdjęcia opowiedz, jak wyglądają larwy biedronki.

larwa biedronki

Bocian chodzi po łące.

– To jest zdanie, bo zawiera czasownik.

Ze względu na liczbę czasowników wyróżniamy **zdania pojedyncze** i **zdania złożone**.

zdanie pojedyncze

Żaba siedzi na kamieniu.

zdanie pojedyncze

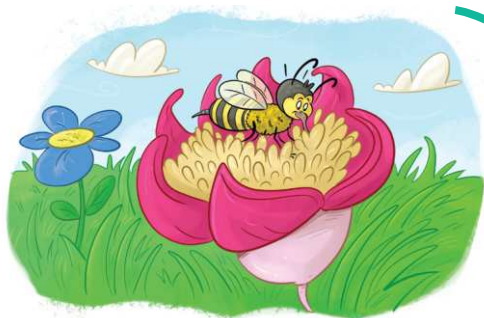
Bocian brodzi w stawie.

zdanie złożone

Żaba siedzi na kamieniu,
a bocian brodzi w stawie.

Pszczoła zbiera nektar z kwiatów.

Zanosi go do ula.

Pszczoła zbiera nektar z kwiatów i zanosi go do ula.

Do łączenia zdań pojedynczych w złożone możesz wykorzystać wyrazy:

i	albo	ale	że	więc	bo	ponieważ
a	lub	lecz	żeby	oraz	dlatego	gdy

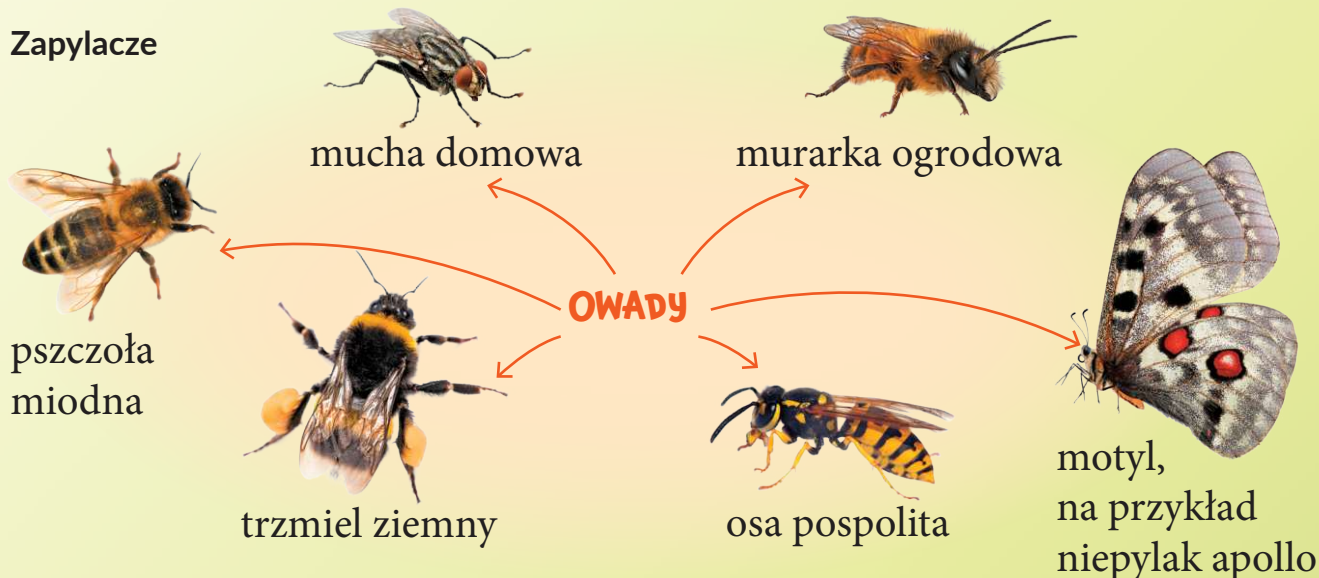
- Przeczytaj zdania. Powiedz, ile czasowników jest w każdym zdaniu pojedynczym, a ile może ich być w zdaniu złożonym.
- Podaj przykład zdania pojedynczego i zdania złożonego.
- Pobawcie się w parach w przekształcanie zdań. Ułóż dwa zdania pojedyncze i poproś osobę z ławki o utworzenie z nich zdania złożonego. Następnie zamieńcie się rolami.

Zależność owady – kwiaty

W przyrodzie rośliny i zwierzęta są od siebie uzależnione. Żeby kwiaty mogły zmienić się w owoce z nasionami, muszą zostać zapylone, co dzieje się po przeniesieniu ich pyłku na inny kwiat. Kwiaty mogą być zapylane przez owady i inne zwierzęta, czyli **zapylacze**, oraz przez **wiatr**, a rośliny wodne – także przez **wodę**.

Zapylacze

Owady żywią się nektarem, a przy okazji zapylają kwiaty. Niektóre gatunki roślin do zapylania potrzebują owada określonego gatunku.

Zapylaczami mogą być także ssaki, ptaki, gady czy płazy, które przypadkiem na swoich ciałach przenoszą pyłek między roślinami tego samego gatunku.

ś ciekawego

Owady wymierają w bardzo szybkim tempie przez brak roślin, z których czerpią swój pokarm, a także z powodu stosowania środków chemicznych czy niszczenie siedlisk przez ludzi.

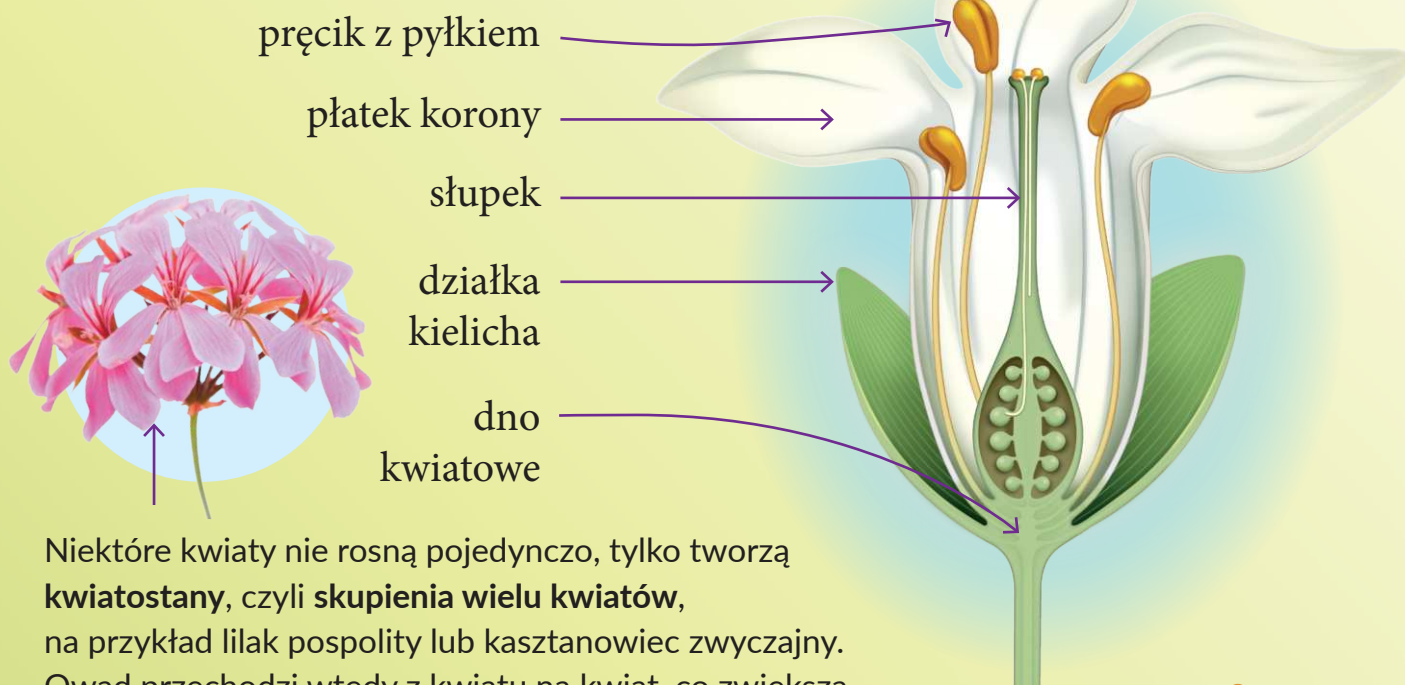

1. Posłuchaj opowiadania „Jak działa układanka przyrodnicza?” z cyklu „Lena i Tymek poznają świat”, które znajduje się na stronach 91–92. We wskazanych miejscach zadaj pytanie i wybierz osobę, która na nie odpowie.
2. Jakie korzyści ze wzajemnej zależności mają owady, a jakie – kwiaty?
3. Co to są **zapylacze**? Wymień nazwy kilku z nich.
4. Dlaczego powinniśmy dbać o to, żeby nie wyginął żaden gatunek owadów?
5. Jakie działania możesz podjąć, żeby zapewnić pokarm i wodę owadom?

Kwiaty

Budowa kwiatów jest różna. Zależy od tego, w jaki sposób roślina jest zapylana. Kwiat może przyciągać owady swoim kolorem, kształtem oraz zapachem. Kolory płatków i wzory na nich wskazują owadom drogę do środka kwiatu. W czasie szukania nektaru owad zostaje oblepiony pyłkiem, który przenosi na słupek innego kwiatu.

Niektóre kwiaty nie rosną pojedynczo, tylko tworzą **kwiatostany**, czyli **skupienia wielu kwiatów**, na przykład lilak pospolity lub kasztanowiec zwyczajny. Owad przechodzi wtedy z kwiatu na kwiat, co zwiększa szansę zapylenia i powstania nasion.

Czas na poradę!

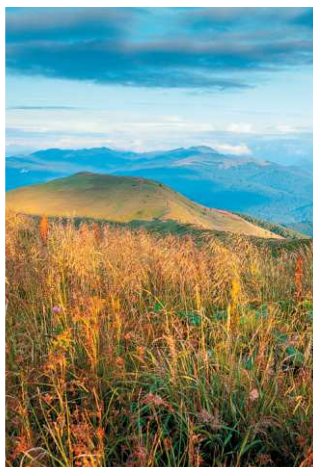

Jeżeli masz rośliny na balkonie lub w ogródku, to pamiętaj o ich „odżywianiu”, żeby pięknie zakwitły. Zbieraj skorupki jajek. Potłucz je i zmieszaj z wierzchnią warstwą ziemi wokół takich kwiatów, jak róża, lawenda lub paprotka. Możesz też podlewać te rośliny wodą, w której przez dwa tygodnie moczyły się skorupki jajek.

6. Odczytaj, jakie są części budowy kwiatu.
7. Wyjaśnij własnymi słowami, w jaki sposób owad zapyla kwiat.
8. Wymyśl nowy rodzaj kwiatu, który mógłby przyciągać wszystkie owady. Jak by on wyglądał? Co byłoby w nim niezwykłego? Dlaczego owady chciałyby go odwiedzać?
9. Wyobraź sobie, że jesteś taką małą istotą jak Calineczka i znajdujesz się w środku kwiatu zamkniętego płatkami. Dotknij płatków i poczuj ich miękkość. Weź do ręki pyłek, połóż go na słupku. Zrób głęboki wdech i poczuj zapach swojego kwiatu.

W Bieszczadach można podziwiać rozległe łąki, leżące powyżej górnej granicy lasów, zwane **połoninami**. Najbardziej znane są Połonina Wetlińska i Połonina Caryńska.

Wiosną, gdy przyroda budzi się do życia, połoniny mają barwę soczystej zieleni. Latem wśród zielonych traw rozciągają się kolorowe dywany kwiatów. Jesienią łąki mienią się odcieniami brązu, pomarańcza i czerwieni. Często nad połoninami snują się nisko zawieszone mgły. Zimą połoniny są pokryte pierzyną ze śniegu i lodu.

O każdej porze roku połoniny są atrakcyjne dla turystów. Szlaki górskie w Bieszczadach są dość łagodne, więc zachęcają do wędrówek. Ciekawym miejscem jest schronisko zwane Chatką Puchatka, znajdujące się na Połonie Wetlińskiej. Odwiedzają je tłumy turystów.

Odnowiona Chatka Puchatka

1. Przeczytaj pierwszy tekst i powiedz, jak nazywają się górskie łąki w Bieszczadach.
2. Wyszukaj w tekście nazwy dwóch najbardziej znanych połonin bieszczadzkich.
3. Na podstawie tekstu i zdjęć powiedz, w której porze roku połoniny wydają ci się najpiękniejsze. Uzasadnij swoją odpowiedź.
4. Rozwiń zdanie: **Jadę w Bieszczady**, dodając jak najwięcej powodów tej wycieczki.

W Bieszczadach wciąż żyje legenda o zakapiorach. Słowo **zakapior** ma tu jednak inne znaczenie niż to potoczne: łobuz, urwis, zbój.

Bieszczadzkie zakapioiry to tajemnicze dobre postacie, żyjące w harmonii z naturą gór. Legenda mówi, że pojawiały się wśród gór, dolin i lasów, żeby pomagać ludziom. Nikt nigdy nie widział ani nie słyszał zakapiorów, ale ich życzliwość zawsze wzbudzała podziw wśród mieszkańców Bieszczad.

Współcześnie, żeby zostać nazwanym zakapiorem, trzeba mieszkać w Bieszczadach od urodzenia i prawdziwie kochać góry. Zakapior to człowiek, który utrzymuje się z własnej pracy, najczęściej rzemiosła artystycznego lub działalności turystycznej. Wiele współczesnych zakapiorów jest zaangażowanych w ochronę środowiska oraz zrównoważoną turystykę. Inni są przewodnikami, którzy dzielą się wiedzą i doświadczeniem z turystami odwiedzającymi Bieszczady.

Wędrówka po Połoninie Wetlińskiej

Pomnik-laweczka w Wetlinie z postacią Władysława Nadopty, znanego jako Majster Bieda, który był człowiekiem lasu i gór, słynnym zakapiorem

5. Przeczytaj tekst o zakapiorach i wyjaśnij, co potocznie znaczy słowo **zakapior**, a z czym zgodnie z legendą wiąże się to określenie dla mieszkańców Bieszczad.
6. Jak wyobrażasz sobie dawnego zakapiora? Co byś mu powiedziała / powiedział, gdyby taki ktoś stanął na twojej drodze? Jak inaczej mógłby się on nazywać?
7. Czym trzeba się wyróżniać, żeby współcześnie zostać nazwanym **zakapiorem**?

Którędy do Yellowstone?

Babiogórski Park Narodowy

1.

Czym jest „park narodowy”, a czym – „pomnik przyrody”?

2.

Jakie poznam parki narodowe?

Byliśmy ostatnio z rodzicami w Kampinoskim Parku Narodowym. Widziałam tam drzewo z tabliczką „pomnik przyrody”.

A wiesz, że pomnikiem przyrody może być też skała? Na przykład Maczuga Herkulesa w Ojcowskim Parku Narodowym.

1. Jaki znasz park narodowy leżący w Polsce? Czym się on wyróżnia?
2. Jaki ciekawy lub cenny obiekt przyrodniczy znajduje się w twojej okolicy?
3. Zastanówcie się wspólnie, dlaczego tworzenie parków narodowych jest ważne. Wczujcie się kolejno w zwierzę, roślinę, turystę i strażnika parku narodowego. Opowiedzcie, jak to wygląda z ich punktu widzenia.

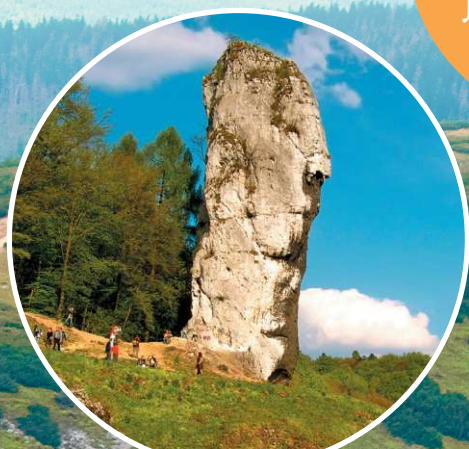

3.

Co ciekawego
jest w Nowej
Zelandii?

4.

Czego
dowiedzieliśmy
się z lektury?

Maczuga
Herkulesa

Techniki myślenia twórczego

ANALOGIE: GDYBYM BYŁA / BYŁ... TO...

(wyobrażanie sobie, co moglibyśmy czuć na czyimś
miejscu lub będąc jakimś przedmiotem albo zjawiskiem)

4. Opisz, jak mógł wyglądać pradawny las. Czym żywiły się w nim zwierzęta?

5. Wyobraź sobie, że jesteś w pradawnym lesie. Wokół ciebie są stare drzewa i mokradła. Podchodzisz do olbrzymiego dębu, obejmujesz go i przykładasz ucho do jego pnia. Czujesz się zrośnięta / zrośnięty z tym drzewem. Daje ci to siłę, radość i uspokojenie.

Ciekawego

24 maja obchodzimy **Europejski Dzień Parków Narodowych**. Tego właśnie dnia w 1909 roku utworzono pierwszy w Europie Park Narodowy Sarek, który leży na północy Szwecji. Do dziś na całym świecie powstało około trzech tysięcy parków narodowych, z czego ponad 400 znajduje się w Europie, a 23 są położone w Polsce. **Parki narodowe** to obszary podlegające ochronie ze względu na szczególną wartość przyrodniczą i krajobrazową.

Aleksandra i Daniel Mizielińscy

Którędy do Yellowstone?

Dzika podróż po parkach narodowych (fragment)

Amerykanie jako pierwsi wpadli na pomysł utworzenia parku narodowego. Tak zachwycili się dziką przyrodą wokół Wielkiego Kanionu rzeki Yellowstone (czytaj: jelołstołn), że postanowili wydzielić tam duży obszar, na którym rośliny, zwierzęta i krajobraz będą szczególnie chronione przed ingerencją człowieka. Uznali ją za narodowy skarb, który ma cieszyć obecne i przyszłe pokolenia.

Dziś na świecie są tysiące parków narodowych.

Niektóre parki powstały w miejscach, w których występują wyjątkowe zjawiska i obiekty przyrodnicze. Inne chronią obszary występowania rzadkich, niespotykanych nigdzie indziej zwierząt. Jeszcze inne chronią krajobrazy i środowiska, które dawniej były często spotykane, ale rozprzestrzeniająca się cywilizacja pozwoliła im przetrwać tylko na niewielkich obszarach.

1. Przeczytaj fragment książki „Którędy do Yellowstone? Dzika podróż po parkach narodowych” i wyjaśnij, po co powstają parki narodowe.
2. Gdzie i dlaczego utworzono pierwszy park narodowy na świecie?
3. Ile jest parków narodowych w Polsce? Wymień przynajmniej trzy z nich.
4. Czy byłeś / byłaś kiedyś w parku narodowym? Co tam widziałeś / widziałaś?

Oprócz parków narodowych możemy podziwiać także **pomniki przyrody**. Są to cenne obiekty przyrodnicze objęte ochroną. Mogą nimi być: stare drzewa i krzewy, skały i głazy, jaskinie, wąwozy, źródła i wodospady. Obecnie mamy w Polsce ponad 36 tysięcy pomników przyrody. Oto trzy z nich.

Cis Henrykowski to najstarsze drzewo w naszym kraju. Jego wiek oszacowano na ponad 1400 lat, co oznacza, że cis jest znacznie starszy niż słynny Dąb Bartek. 15-metrowy cis można zobaczyć we wsi Henryków Lubański.

Na Pogórzu Kaczawskim możemy podziwiać **Organy Wielisławskie**. To wysokie urwisko z czerwonych skał wulkanicznych. Ich regularne pęknięcia tworzą strukturę, która przypomina pęczki organów.

Krzywy Las leży niedaleko miejscowości Gryfino. Rosną tam sosny zwyczajne z pniami wygiętymi w tę samą stronę. Prawdopodobnie zmiana kształtu drzew nastąpiła w wyniku uszkodzeń mechanicznych spowodowanych przez ludzi.

5. Przeczytaj tekst i powiedz, czym są **pomniki przyrody**. Co może być pomnikiem przyrody? Który opisany pomnik przyrody cię zaintrygował?

6. Wybierz jeden pomnik przyrody: stare drzewo, skałę lub wodospad. Gdyby ten pomnik potrafił mówić, co by nam opowiedział o swojej historii i o tym, co widział przez wieki?

7. Jak myślisz, co należy wziąć pod uwagę, gdy nadaje się nazwę pomnikowi przyrody?

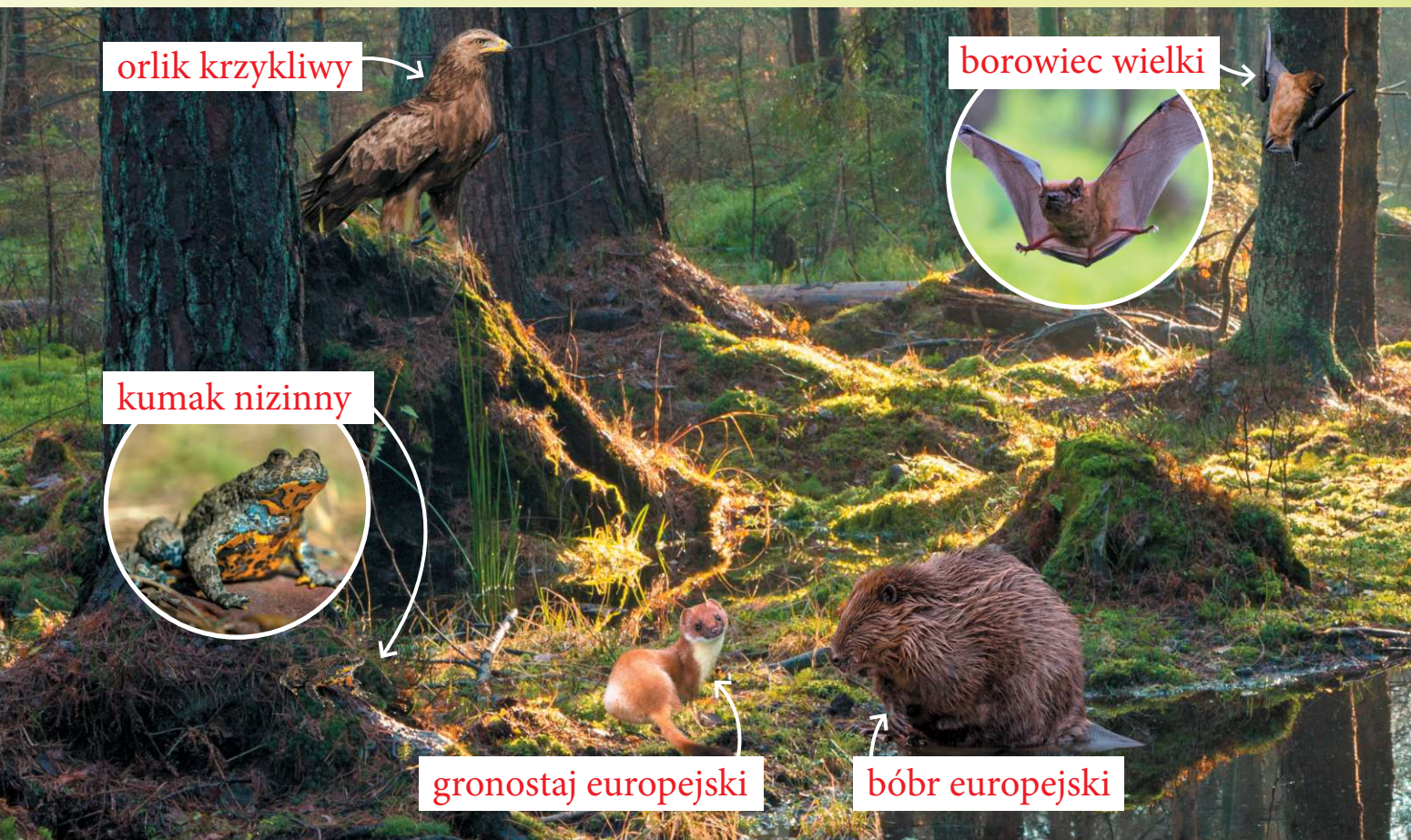

Piękno Puszczy Białowieskiej

Dzika przyroda, kilkusetletnie drzewa i tajemniczość to piękno Puszczy Białowieskiej. Podobnie wyglądał pradawny las przed pojawieniem się człowieka na Ziemi. Jest to jedyny taki las w Europie. Częściowo leży on w Polsce, a częściowo – w Białorusi. Żyje tu największy europejski ssak lądowy – **żubr**. W Puszczy Białowieskiej znajduje się najliczniejsze skupisko tych zwierząt na świecie – około 900 osobników.

Najcenniejsze obszary puszczy są chronione przez **Białowiecki Park Narodowy**. Na obszarze Rezerwatu Ścisłego Białowieckiego Parku Narodowego człowiek nie ingeruje w życie przyrody, dlatego jest tu tak bogaty świat roślin, grzybów i zwierząt.

Zwierzęta, których nazwy zostały podane na czerwono, są objęte ochroną gatunkową.

orlik krzykliwy

borowiec wielki

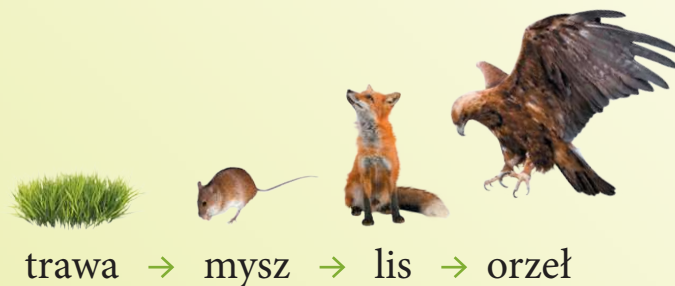
kumak nizinny

gronostaj europejski

bóbr europejski

1. Gdzie znajduje się Puszcza Białowieska? Odszukaj jej teren na mapie. Czy ktoś z was był w Puszczy Białowieskiej? Co możecie powiedzieć o tym miejscu?
2. Na podstawie tekstu i ilustracji wytłumacz, dlaczego ochrona Puszczy Białowieskiej jest bardzo ważna.
3. Dlaczego w tej puszczy jest takie bogactwo organizmów? Wymień kilka z nich.

Rośliny potrafią same wytwarzać sobie pokarm. Zwierzęta muszą go zdobyć. Mogą zjadać rośliny, jak robią na przykład zające – są wtedy roślinożerne, lub polują na inne zwierzęta, jak czynią na przykład rysie – są wtedy drapieżnikami. Drapieżnika może zjeść też inny mięsożerca, na przykład wilk zjada rysia. Gdy te organizmy ustawimy obok siebie, powstanie **łańcuch pokarmowy**.

* gatunek rośliny krytycznie zagrożony

4. Popatrz na zdjęcie Puszczy Białowieskiej. Jakie uczucia w tobie ono wywołuje? Dlaczego?
5. Które organizmy potrafią same wytwarzać sobie pokarm, a które muszą go zdobyć?
6. Podaj po dwie nazwy zwierząt roślinożernych i drapieżników.
7. Wyjaśnij własnymi słowami, co to jest **łańcuch pokarmowy**. Podaj przykład łańcucha pokarmowego.

2. Jakie poznam parki narodowe?

- 1. Białowiecki Park Narodowy** (Polska) jest znany z najlepiej zachowanych fragmentów lasu naturalnego, czyli niezmienionego przez człowieka, oraz z największej na świecie populacji żubrów żyjących na wolności.

- 2. Park Narodowy Yellowstone** (Stany Zjednoczone) słynie z gejzerów, gorących źródeł, wulkanów błotnych i wodospadów. Jest jedynym miejscem w Stanach Zjednoczonych, gdzie na wolności żyją dzikie bizony.

- 3. Park Narodowy Manú** (czytaj: manu, Peru) to jeden z obszarów o największej różnorodności biologicznej na świecie – żyje tu ogromna liczba gatunków roślin i zwierząt. Dużą część parku porastają tropikalne lasy deszczowe.

1. Odczytaj nazwy parków narodowych przedstawionych w książce „Którędy do Yellowstone? Dzika podróż po parkach narodowych”. Powiedz, na jakim kontynencie leży każdy park.
2. Posłuchaj opisów parków narodowych i obejrzyj zdjęcia. Powiedz, co charakterystycznego jest w każdym miejscu. Jak myślisz, dlaczego te obszary stały się parkami narodowymi?

4. **Park Narodowy Jiuzhaigou** (czytaj: dzio dziaj goł, Chiny) wyróżniają górskie krajobrazy. Występują tu skaliste szczyty, wysokogórskie jeziora, wodospady i lasy bambusowe, w których żyje panda wielka.

5. **Park Narodowy Namib-Naukluft** (Namibia) rozciąga się wzdłuż Oceanu Atlantyckiego. Większość obszaru parku zajmuje piaszczysta pustynia z najwyższymi na świecie wydhami.

6. **Park Narodowy Grenlandii** (terytorium zależne Danii) to największy na świecie park narodowy. Znajdują się tu arktyczne pustkowia, lodowce i pola lodowe. Na tych obszarach żyją między innymi piżmowoty i niedźwiedzie polarne.

7. **Park Narodowy Komodo** (Indonezja) składa się z setek małych wysp. Mieszka tu waran z Komodo – największa na świecie jaszczurka, która może mieć długość nawet trzech metrów.

8. **Park Narodowy Fiordland** (Nowa Zelandia) słynie z malowniczych fiordów, czyli stromych skalistych zatok wcinających się w głąb lądu. Większość obszaru tego parku zajmują góry.

3. Który park najbardziej cię zainteresował i chciałabyś / chciałbyś go zwiedzić? Dlaczego?

4. Zaprojektuj logo jednego z wymienionych parków narodowych. Wykonaj szkic ołówkiem na kartce z bloku.

5. Dowiedźcie się, jakie są zadania strażnika parku narodowego. Dobierzcie się w pary i odegrajcie scenki przedstawiające jego pracę.

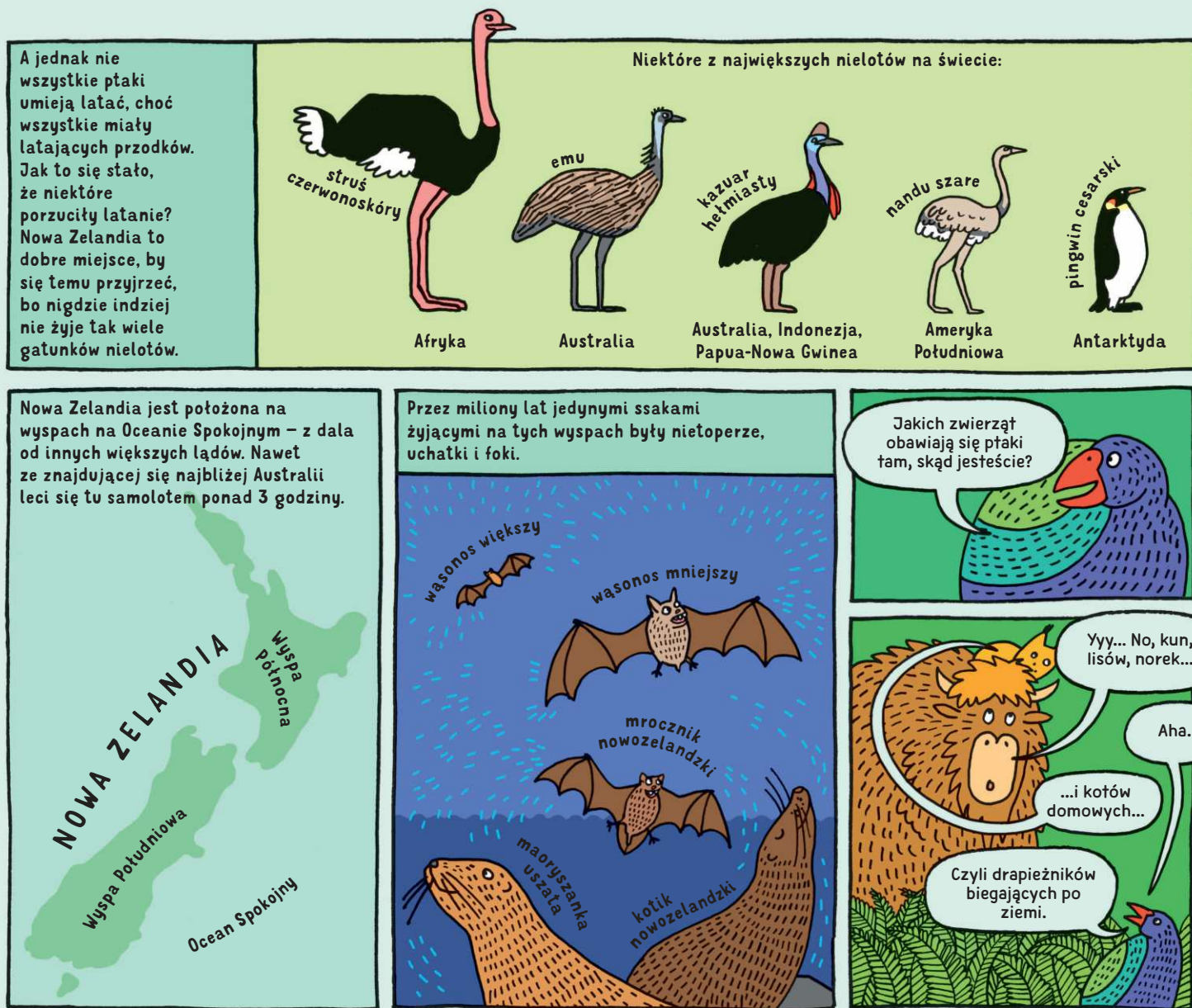
3. Co ciekawego jest w Nowej Zelandii?

Aleksandra i Daniel Mizielińscy

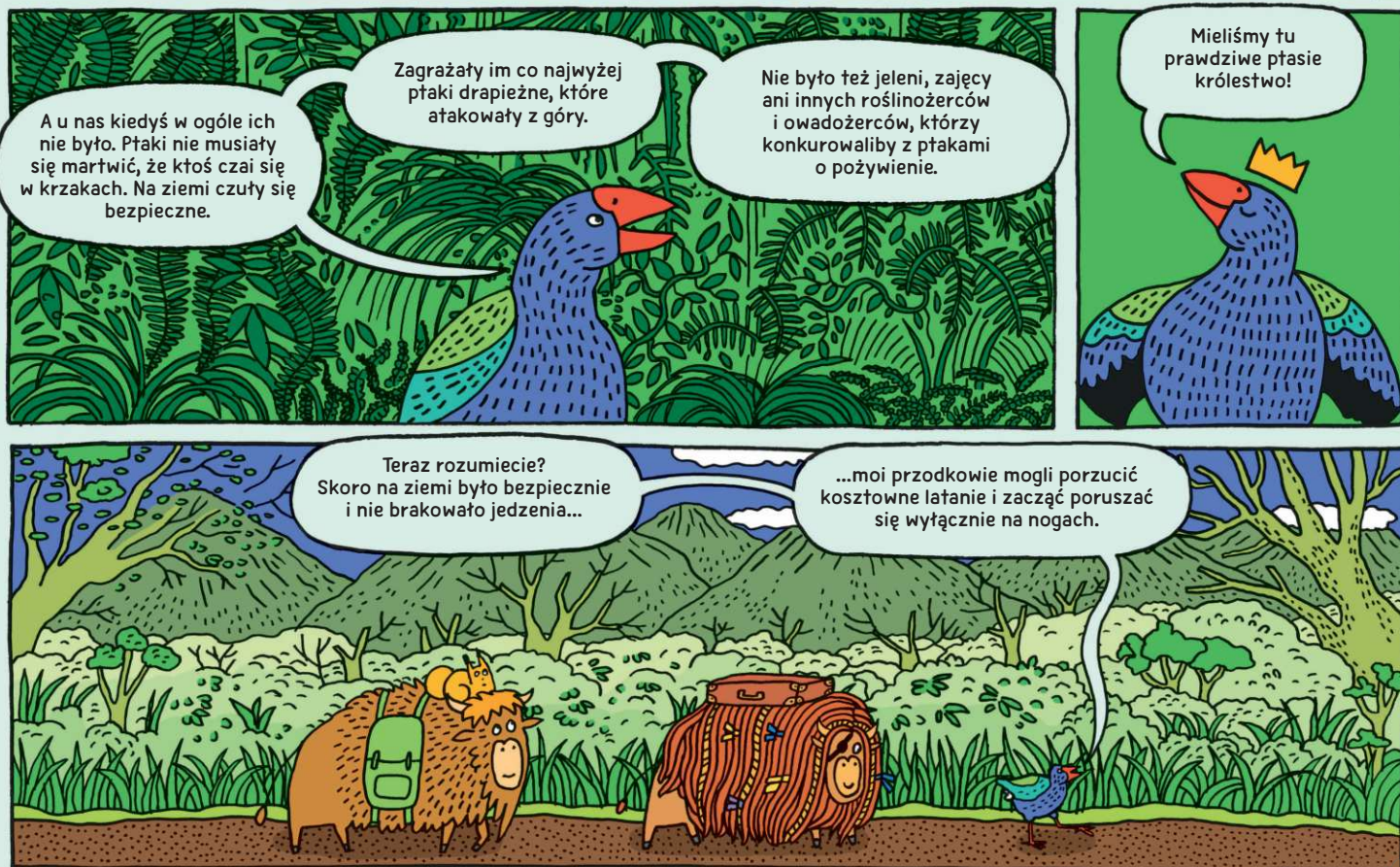
Którędy do Yellowstone?

Dzika podróż po parkach narodowych (fragment)

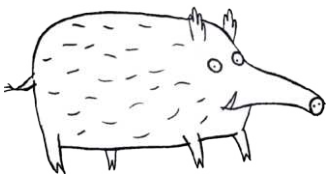

1. Przeczytaj fragment lektury z rozdziału o Parku Narodowym Fiordland, położonym w Nowej Zelandii. O czym opowiada nietalający ptak takahe południowy?
2. Wymień trzy największe nietoty na świecie. Jakie znasz jeszcze inne nietalające ptaki?
3. Opowiedz, co by było, gdyby pewnego dnia wszystkie nietoty zyskały zdolność latania.

SamoDZIELNI

Wyobraź sobie, że podczas zwiedzania parku narodowego na twojej drodze staje dzikie zwierzę. Co zrobiłabyś / zrobiłbyś w takiej sytuacji? Czy właściwymi reakcjami byłyby krzyk i ucieczka?

Pamiętaj, że zwierzę także się boi. Spróbuj zareagować spokojnie. Nie zbliżaj się i nie próbuj go przestraszyć. Stój w bezruchu i poczekaj, aż zwierzę ucieknie. Możesz też powoli, bez gwałtownych ruchów wycofać się w bezpieczne miejsce.

4. Na podstawie tekstu wyjaśnij, dlaczego w Nowej Zelandii żyje najwięcej nielatających ptaków na świecie.
5. Sprawdź w książce, jak wyglądają i jak się nazywają nieloty zamieszkujące Nową Zelandię.
6. Czy spotkałeś / spotkałaś kiedyś dzikie zwierzę? Opowiedz o tym wydarzeniu.

4. Czego dowiedzieliśmy się z lektury?

Dzięki lekturze „Którędy do Yellowstone?” poznaliście parki narodowe z różnych stron świata. Czas, żeby zaprezentować i utrwalić zdobytą wiedzę. Tym razem zapraszamy do przygotowania scenek na temat każdego parku opisanego w książce.

1.

Podzielcie się na grupy. Każda grupa niech wylosuje nazwę jednego parku narodowego, który został opisany w lekturze. Ważne, żeby każda grupa zajęła się innym parkiem.

2.

Przeczytajcie dokładnie treści rozdziału o wylosowanym parku i zdecydujcie, które są najważniejsze lub najciekawsze, więc chcielibyście je zaprezentować klasie.

3.

Wymyślcie fabułę waszego przedstawienia. Może będzie to wędrowka po parku rodziny, która przyjechała tam w wakacje i spotkała jakąś roślinę lub jakieś zwierzę, a one zapoznają ją z tym miejscem i podają różne ciekawostki? Możecie także wcielić się w bohaterów lektury: żubra Kubę i wiewiórkę Ulę oraz spotkane przez nich postacie.

1. Zapoznajcie się z treściami przedstawionymi w lekturze i przygotujcie scenki o wybranych parkach narodowych według podanych wskazówek.
2. Wyobraź sobie, że jesteś rośliną lub zwierzęciem w parku narodowym. Opisz, jak wyglądasz i jakie masz cechy charakterystyczne, żeby inni mogli odgadnąć, czym jesteś.

4.

Ułóżcie i zapiszcie w zeszytach teksty, które będą mówić bohaterowie waszych scenek. A może uda wam się wymyślić rymowane dialogi?

5.

Zaplanujcie podział ról i nauczcie się swoich wypowiedzi na pamięć.

6.

Zastanówcie się, jakie stroje będą wam potrzebne. Możecie przebrać się za rośliny lub zwierzęta żyjące w danym parku lub mieć tylko pewne charakterystyczne dla nich elementy.

7.

Wystawcie wasze scenki przed klasą, a inne grupy niech zgadną, który park narodowy pokazujecie. Może prezentacja każdego parku to będzie oddzielny akt wspólnego większego przedstawienia dla innych klas?

Dobrej nauki poprzez zabawę!

Zachęcajka

Jeśli chcesz się dowiedzieć:

- od kogo i skąd żubr Kuba dostał list,
 - dlaczego i jak przywrócono wilki do parku Yellowstone,
 - w jaki sposób i po co dzieli się zwierzęta i rośliny na gatunki,
 - dlaczego panda wielka musi ciągle jeść,
- to przeczytaj całą książkę.

3. Dobierzcie odpowiednie stroje i wykonajcie rekwizyty, które wykorzystacie podczas prezentowania waszych scenek.
4. Która z odegranych scenek podobała wam się najbardziej? Jakie informacje zapamiętaliście o przedstawianym parku narodowym?

Dwa czy cztery kółka?

1.

Dlaczego
lubimy
rowery?

2.

Czy rower
zawsze
wyglądał tak
samo?

Uff, przejechałem
10 kilometrów szlakiem
rowerowym! Spory
kawałek musiałem
jechać pod górkę.

1. W jaki sposób są napędzane pojazdy? Wymień nazwy kilku pojazdów elektrycznych.
2. Czy lubisz jeździć rowerem? Jak często go wykorzystujesz? Dokąd na nim jeździsz?
3. Dlaczego nie wszędzie możesz wjechać rowerem? Co cię informuje o takim zakazie?
4. Przypomnij tytuły piosenek poznanych w klasie 3. Którą z nich lubisz najbardziej?

3.

Co powinien
wiedzieć
rowerzysta?

Brawo! Koło mnie nie ma
takich podjazdów. Gdybyśmy
mieli rowery elektryczne,
to nawet po 30 kilometrach
nie bylibyśmy zmęczeni.

4.

Czy auto
może mieć
gniazdko?

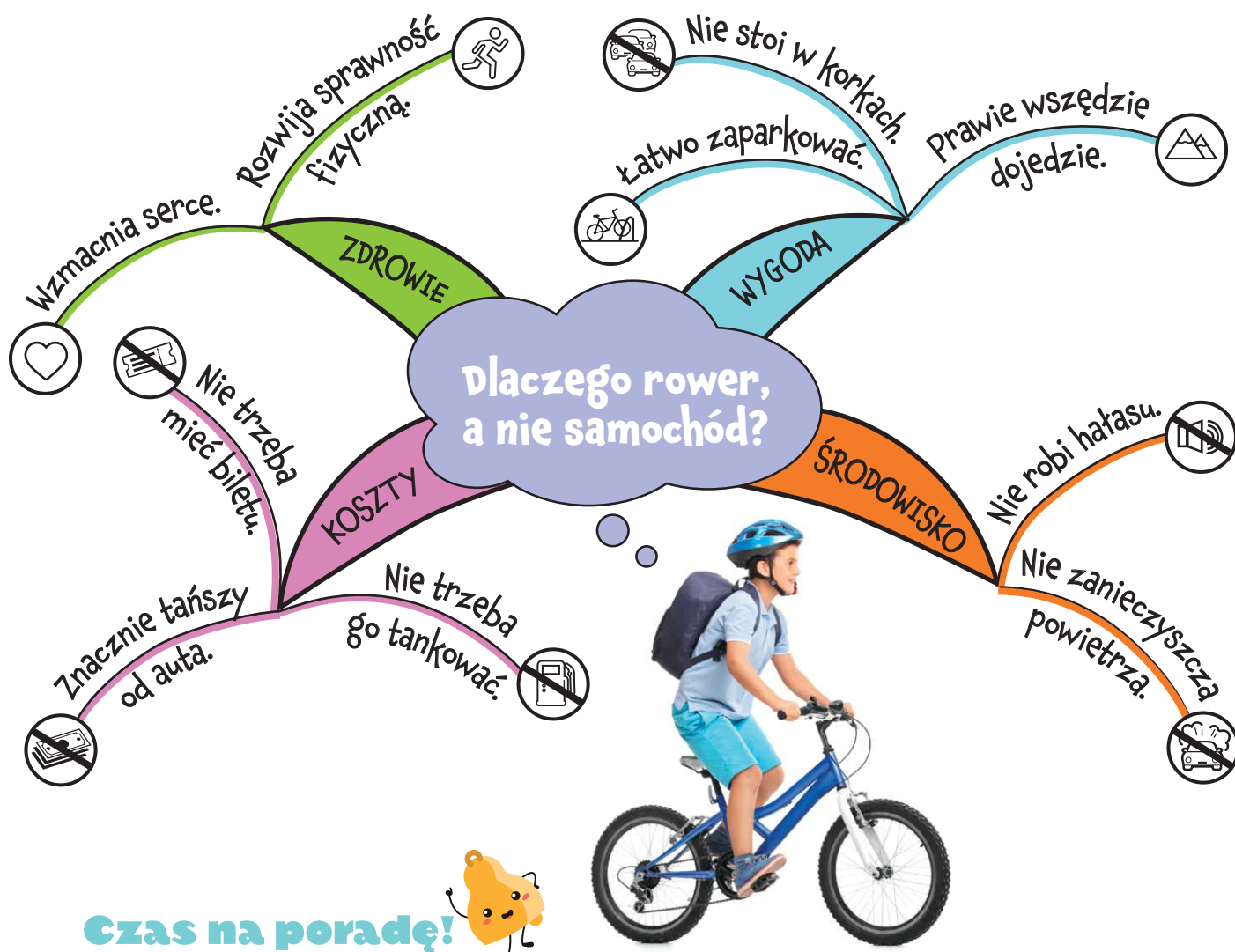

- 5. Czy widziałaś / widziałeś kiedyś rysunek wykonany w technice grafiki komputerowej? Czym się on charakteryzował?
- 6. Połóż się na podłodze. Przez dwie minuty wykonuj ćwiczenie znane pod nazwą **rowerek**. Powiedz, jak na to ćwiczenie reaguje twój organizm.

1. Dlaczego lubimy rowery?

Światowy Dzień Roweru obchodzimy 3 czerwca. Jazda na rowerze cieszy się coraz większą popularnością. Ludzie korzystają z roweru jako ze środka transportu, ale także rekreacyjnie, czyli dla przyjemności.

Czas na poradę!

Jeśli nie masz jeszcze 10 lat, to wraz ze swoim opiekunem masz prawo poruszać się na rowerze po chodniku. Dostosuj wtedy swoją prędkość do ruchu pieszych i zawsze ustępuj im pierwszeństwa.

1. Kiedy jest obchodzony Światowy Dzień Roweru? Co myślisz o tym święcie?
2. Przeczytaj hasła zapisane na mapie myśli. Powiedz, co ciebie przekonuje do jazdy rowerem.
3. Czy jeździsz po swojej okolicy na rowerze? Jakich zasad przestrzegasz?
4. Podzielcie się na grupy i ułożcie kodeks poruszania się rowerem.

We wschodniej Polsce powstał system tras rowerowych **Green Velo** (czytaj: grin welo). Łączna długość wszystkich odcinków szlaku wynosi ponad dwa tysiące kilometrów. Trasy prowadzą przez malownicze tereny pięciu województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego. Każdy może wybrać trasę dla siebie: dłuższą lub krótszą, łatwiejszą lub trudniejszą do pokonania – w zależności od kondycji i upodobań.

Trasy na szlaku są dokładnie zaplanowane i oznakowane za pomocą tabliczek z logo Green Velo oraz drogowskazów w kolorze pomarańczowym.

Zielone tablice informują o miejscach obsługi i odpoczynku dla rowerzystów, z ławkami i wiatami chroniącymi przed deszczem. Pokazują też, co ciekawego można zobaczyć na danym odcinku trasy.

5. Czego dowiedziałas się / dowiedziałeś się o systemie tras rowerowych Green Velo?
6. Jakie ciekawe trasy rowerowe znajdują się w okolicy twojego zamieszkania?
7. Porozmawiajcie o tym, jak należy się przygotować do wycieczki rowerowej. Co trzeba sprawdzić w rowerze oraz co zabrać ze sobą?
8. Wymyśl inne nazwy dla roweru. Postaraj się, żeby były zabawne i oryginalne.

2. Czy rower zawsze wyglądał tak samo?

Urszula Kamińska

Rower

Rowerem człowiek jeździ po świecie już ponad 200 lat, czy to wiecie? Pierwszy **maszyną biegową** zwany, siłą nóg ludzkich był napędzany. Z czasem dodano mu dwa pedały i odtąd one w ruch go wprawiały.

Później **bicykla** era nastąpiła, a z nią konstrukcji zmiana niemała. Miał gigantyczne koło na przodzie, był szybki, ale za wielki na co dzień.

W powstałej w Anglii fabryce Rover* wnet rozwiązania wdrożono nowe. Koła zrównano co do wielkości, a jako napęd łańcuch zagościł. Wciąż z tej konstrukcji korzysta świat. Skąd nazwa **rower**, czy ktoś już zgadł?

Czasem, zależnie od przeznaczenia, swe akcesoria i wygląd zmienia. Tak powstał tandem, rower szosowy, górski i składak czy wyścigowy!

* Rover – czytaj: rower

1. Przeczytaj wiersz i przedstaw krótko historię roweru.
2. Obejrzyj ilustracje i wskaż rower, który jest według ciebie najciekawszy. Uzasadnij wybór.
3. Opisz, jak wygląda twój rower i co najbardziej w nim lubisz. Jeśli nie masz roweru, to powiedz, jaki model roweru chciałabyś / chciałbyś mieć i dlaczego.

Dziecko do lat 10 może kierować rowerem tylko pod opieką osoby dorosłej. Potem może już samodzielnie poruszać się rowerem po drogach i ulicach, pod warunkiem że ma kartę rowerową. Żeby zdobyć kartę rowerową, trzeba przejść kurs i zdać egzamin. Przygotowanie do takiego egzaminu oraz sprawdzenie umiejętności może odbywać się w szkole.

W wielu miejscach przy szkołach i placach zabaw powstają **miasteczka rowerowe** dla dzieci. To tereny z namalowanymi jezdniami i skrzyżowaniami, chodnikami, znakami drogowymi oraz sygnalizacją świetlną. Najmłodsi mogą tam poćwiczyć jazdę rowerem po ulicach, a także ustępowanie pierwszeństwa pieszym lub innym rowerzystom. Tak uczą się podstawowych zasad ruchu drogowego.

4. Przeczytaj tekst i odpowiedz na pytania:

- a. Do czego jest potrzebna karta rowerowa i kto może ją mieć?
- b. Po co powstają miasteczka rowerowe? Co się w takich miejscach znajduje?

5. Powiedz, czy możesz poruszać się samodzielnie na rowerze w ruchu ulicznym.

3. Co powinien wiedzieć rowerzysta?

Wypożażenie roweru

tylne światło

tylne światło odblaskowe

hamulec nożny
lub ręczny

dzwonek

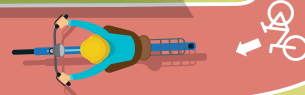
przednie światło

1. Dlaczego rowerzysta powinien mieć na głowie kask rowerowy?

2. Jakie obuwie jest najlepsze na rower?

3. Co jeszcze warto mieć na sobie, żeby być dobrze widocznym na drodze?

4. Czy dziecko w wieku 10 lat może jeździć rowerem po chodniku?

5. Co się przyda, gdy zabraknie powietrza w oponach roweru?

1. Wymień obowiązkowe elementy wyposażenia roweru. Dlaczego są one takie ważne?

2. Odpowiedzcie na pytania umieszczone na ścieżce rowerowej.

3. Zadajcie sobie w parach jeszcze po jednym pytaniu, które będzie dotyczyło bezpieczeństwa podczas jazdy rowerem. Udzielcie sobie nawzajem odpowiedzi.

Nie mogę dalej kontynuować jazdy. Nie mam powietrza w przednim kole.

Spokojnie, mam pompkę. Zaraz będzie po kłopotcie i będziemy kontynuować jazdę.

Tato, sprawdź mój tylni hamulec. Wydaje mi się, że nie działa.

Sprawdziłem. Tylne hamulec jest w porządku.

Mamo, ścigajmy się z tymi koniami!

Droga jest piaszczysta, więc z końmi nie wygramy.

✓ kontynuować

✗ kontynuować dalej

Słowo **kontynuować** oznacza, że czynność jest nadal wykonywana.

✓ tylny

✗ tylni

Poprawna forma wyrazu to **tylny**.

✓ z końmi

✗ z koniami

Poprawna forma rzeczownika **konie** to **z końmi**.

1. Popatrz na obrazki i przeczytaj rozmowy pokazanych osób. Powiedz, które z nich popełniają błędy językowe.
2. Wskaż błędne formy wyrazów. Wyjaśnij, jak należy mówić poprawnie.
3. Ułóż po jednym zdaniu z poprawnymi sformułowaniami podanymi w ramce.

Znaki dla rowerzystów

Rowerzystą, podobnie jak kierowca samochodu, ma obowiązek przestrzegania przepisów ruchu drogowego i znaków drogowych.

droga dla rowerów

koniec drogi dla rowerów

zakaz wjazdu rowerów

droga dla pieszych i rowerów

przejazd dla rowerzystów

przejście dla pieszych i przejazd dla rowerzystów

Oprócz znaków drogowych rowerzyści muszą przestrzegać także znaków umieszczonych na ścieżkach rowerowych.

1. Które pokazane znaki drogowe rozpoznajesz? Co one oznaczają?
2. Jakie znasz inne znaki drogowe, które są ważne, kiedy poruszasz się rowerem?
3. Jakie znaki są umieszczane bezpośrednio na ścieżkach rowerowych? O czym informują?
4. Zaprojektuj i narysuj trasę rajdu rowerowego. Pamiętaj, żeby odpowiednio oznaczyć mijane miejsca i obiekty oraz wykonać legendę swojego planu.
5. Na następną lekcję przyrody przynieś książeczkę „Ekokąsik klasa 3”.

Gra muzyka!

Tymek uwielbia pizzę. Lubi też grać na keyboardzie i uczyć się czytania nut.

Wiem, ile trwa każda z nut, bo porównuję okrągłą pizzę do całej nuty i w wyobraźni zaczynam ją dzielić...

Na dwie połowy, czyli dwie półnuty, a potem na cztery ćwiartki, czyli cztery ćwierćnuty?

cała nuta

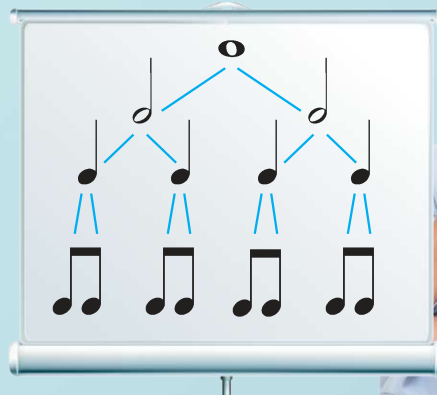
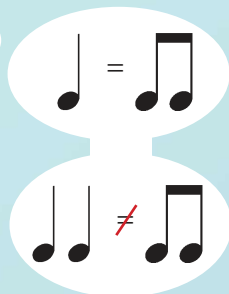
2 półnuty

4 ćwierćnuty

Jeśli podzielę ćwierćnutę na pół, to otrzymam parę ósemek, która wygląda jak dwie ćwierćnuty połączone daszkiem.

Całe nuty, półnuty, ćwierćnuty i ósemki nazywamy **wartościami rytmicznymi**. Określają one, jak długo trwają dźwięki.

1. Wytnij z papieru kółko, które będzie symbolizować pizzę. Podziel je na mniejsze równe kawałki tak, jak o tym rozmawiali Tymek i Lena. Przy każdym dzieleniu podawaj nazwy nut – wartości rytmicznych, które kojarzą się Tymkowi z kawałkami pizzy.
2. Zastanów się, czy cztery ćwierćnuty trwają tyle samo co dwie półnuty.
3. Powiedz, jak odróżnić parę ósemek od dwóch ćwierćnut.
4. Spośród wymienionych wartości rytmicznych wskaż te, które trwają najdłużej, i te, które trwają najkrócej.

Podstawowym elementem auta jest silnik. To dzięki niemu samochód może samodzielnie się poruszać.

silnik parowy

W pierwszych pojazdach montowano **silniki parowe**. Nie były one jednak wygodne w obsłudze. Do auta trzeba było ładować węgiel i wlewać wodę. Pojazd wprowadzała w ruch para.

Obecnie najwięcej samochodów ma **silniki spalinowe**. Działają one dzięki spalaniu benzyny lub oleju napędowego. Mogą być także zasilane paliwem gazowym. Jak wskazuje nazwa, niestety wytwarzają duże ilości spalin, szkodliwych dla człowieka.

silnik spalinowy

Kolejnym przełomem w motoryzacji było wynalezienie **silnika elektrycznego**. Pierwsze samochody z silnikami elektrycznymi powstały ponad 150 lat temu. Niestety nie rozpoczęto wtedy masowej produkcji tego typu aut, ponieważ szybko rozładowywały się w nich akumulatory.

amerykański samochód elektryczny z 1916 roku

1. Przeczytaj teksty. Powiedz, o jakich rodzajach silników jest w nich mowa.
2. Jak w ciągu kolejnych lat zmieniały się samochody w zależności od zastosowanego w nich napędu?
3. Podaj zalety i wady silników elektrycznych.

Współcześnie dzięki postępowi techniki samochody z silnikami elektrycznymi są już produkowane na dużą skalę i jeżdżą po drogach całego świata. Silnik elektryczny nie zanieczyszcza środowiska i jest bardzo cichy. Auto z takim napędem możemy rozpoznać po zielonych tablicach rejestracyjnych.

Popularne są również tak zwane **hybrydy**. Są to auta z dwoma źródłami napędu: spalinowym i elektrycznym.

Od słowa **auto** powstały inne wyrazy związane tematycznie z samochodem.

auto kar	auto bus	auto serwis
auto strada	auto stop	auto stopowicz

4. Wyjaśnij znaczenie wyrazów **autostrada** i **autostop**.

 5. Wymyśl kilka nowych przedmiotów związanych z samochodami, które w swoich nazwach mogłyby zawierać słowo **auto**. Wyłutuj przeznaczenie tych rzeczy.

 6. Wyobraź sobie, że jesteś wynalazcą. Spróbuj wymyślić, w jaki inny, nieznany do tej pory sposób mogłyby być napędzane samochody w przyszłości.

Jak zrobić model ekosamochodu?

Potrzebne będą: pudełko po herbacie, cztery jednakowe zakrętki od butelek, gruba igła, dwa patyczki do szaszłyków, plastelina, kolorowy papier, balon, taśma klejąca, klej, nożyczki

1.

Pudełko po herbacie oklej kolorowym papierem. To będzie nadwozie samochodu.

2.

Do spodu samochodu przyklej taśmą klejącą dwa patyczki do szaszłyków, na których będą zamocowane koła.

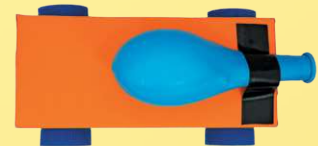
3.

Na środku zakrętek z pomocą osoby dorosłej zrób grubą igłą dziurę. Nałóż zakrętki na patyczki. Obklej kuleczkami z plasteliny końcówki osi kół, żeby zakrętki nie spadły.

4.

Na górnej części samochodu przyczep za ustnik balon tak, żeby można go było nadmuchać.

5.

Nadmuchaj balon, postaw pojazd na ziemi i puść go swobodnie – samochód powinien pojechać do przodu.

Zorganizujcie w klasie zawody swoich ekosamochodów.

ciekawego

Jedna z firm samochodowych wyprodukowała pierwszy ekologiczny samochód wyścigowy, który całe nadwozie ma wykonane z części pochodzących ze źródeł odnawialnych. Ekologiczną wyścigówkę można było zobaczyć w 2022 roku podczas 24-godzinnego wyścigu Le Mans (czytaj: ly ma).

Ale sztuka!

Tymku,
jakie ładne
kolory ma
twój rower!

Dzięki! Sam
zaprojektowałem te
kolory w programie
komputerowym.

Grafika komputerowa
jest działem informatyki
oraz grafiki. Przydaje
się do tworzenia gier,
animacji, symulacji
oraz wizualizacji.

Osoba zajmująca się grafiką
komputerową to **grafik komputerowy**.
Wykonuje on projekty przy użyciu
komputera i tabletu graficznego.

W ten sposób projektuje strony internetowe, znaki firmowe,
tworzy animacje oraz postacie i światy w grach komputerowych,
przygotowuje ilustracje czy poprawia fotografie.

Graficy komputerowi wykonują też indywidualne
projekty grafiki na samochody, na przykład kolorowe
nadruki. Praca zaczyna się na ekranie komputera, gdzie
powstaje wstępny zarys oraz szkic tego, co później
zostanie przełożone na system cyfrowy i wydrukowane.

1. Jakie znasz programy komputerowe, które służą do projektowania grafiki?
2. Rozejrzyj się dookoła. Jak myślisz, które rzeczy wokół ciebie mogą być zaprojektowane komputerowo?
3. Jakimi cechami powinien się wyróżniać grafik komputerowy? Czy trzeba być uzdolnionym plastycznie, żeby zostać grafikiem komputerowym? Dlaczego?
4. Zaprojektuj na komputerze w dowolnym programie graficznym pojazd własnego pomysłu.

Głowa pełna wiedzy

1.
Co wiem
o częściach
mowy i zdaniu?

Jak to dobrze, że niedługo
wakacje. Od tej całej wiedzy
mam taką pełną głowę!
Muszę ją trochę przewietrzyć!

2.
„Słówka” czy
„słufka”?

1. Co oznacza **samodzielna nauka**? Jak taka nauka wygląda u ciebie?
2. Jak oceniasz swoje postępy w nauce w kończącym się roku szkolnym? Jakie masz osiągnięcia i z czego jesteś zadowolona / zadowolony?
3. Podaj kilka wyrazów bliskoznacznych do rzeczownika **nauka**.
4. Jakie mogą być wyrazy o znaczeniu przeciwnym do przymiotnika **trudny**?

3.

Za co chcę ci
podziękować?

4.

Co poczytać
dla
przyjemności?

Jedź nad Bałtyk, tam
często jest wietrznie.
Ale uważaj, żeby jednak
trochę wiadomości
ci w głowie zostało!

5. Powiedz, czego nauczyłaś się / nauczyłeś się w tym roku o przyrodzie? Jak możesz wykorzystać w codziennym życiu zdobyte umiejętności i wiedzę?

6. Wymień nazwy instrumentów zaczynających się literą f. Jak wydobywa się z nich dźwięk?

7. Usiądź przy otwartym oknie i zamknij oczy. Wsłuchaj się w odgłosy dobiegające z zewnątrz. Czy są one dla ciebie przyjemne, czy – nieprzyjemne? Dlaczego?

1. Co wiem o częściach mowy i zdaniu?

Przypominajka

Nazwy

ludzi, zwierząt, roślin, rzeczy

Pytania

kto? mama
co? sok

Rzeczownik

Liczba

pojedyncza kot, miska

mnoga koty, miski

Rodzaj

męski żeński nijaki

Pytania

jaki? zielony

jaka? zielona

jakie? zielone

Przymiotnik

Nazwy

cech
mały, różowa,
piękne

Liczba

pojedyncza
mały

mnoga
mali

Stopień

równy

długi

wyższy

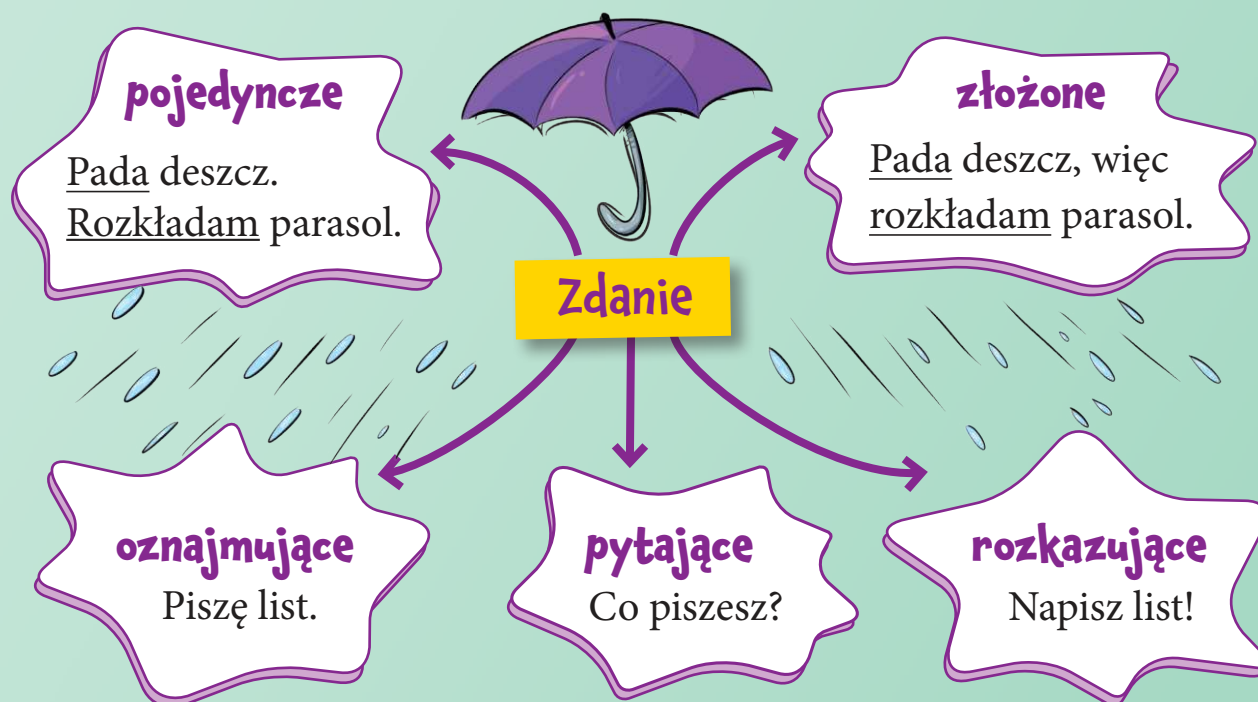
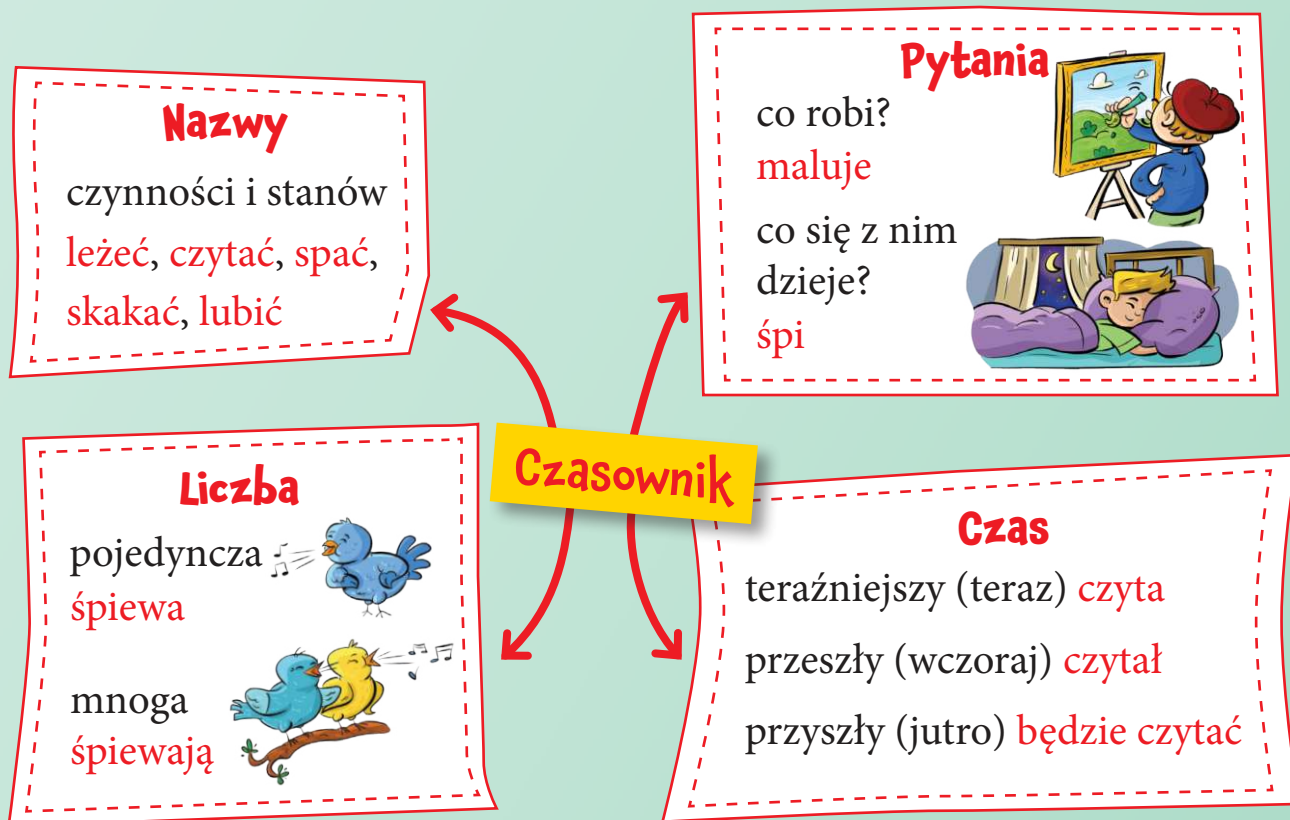
dłuższy

najwyższy

najdłuższy

1. Wymień poznane części mowy i powiedz, na jakie pytania one odpowiadają.
2. Podaj cztery przykłady rzeczowników – nazwę osoby, zwierzęcia, rośliny i rzeczy w liczbie pojedynczej i w liczbie mnogiej.
3. Wymyśl po trzy przymiotniki określające wyrazy: kot, książka, drzewo.

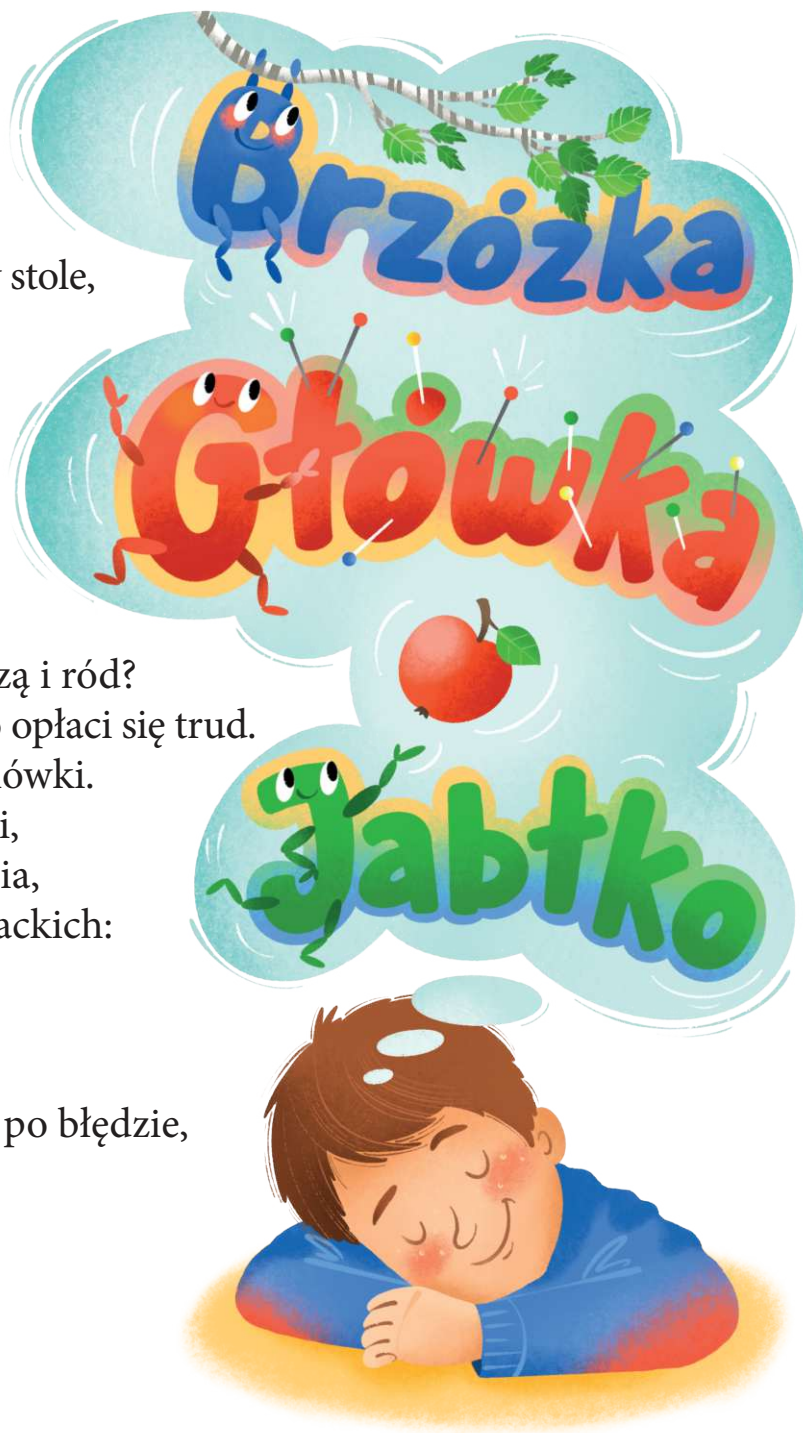
- Podaj czasownik **biegał** w tej samej osobie i liczbie w czasie teraźniejszym i przyszłym.
- Ułóż zdanie pojedyncze i zdanie złożone na dowolny temat.
- Zapisz w zeszycie zdanie oznajmujące, pytające i rozkazujące. Przekształć zdanie oznajmujące w pytające, a pytające – w oznajmujące.

Julian Tuwim

Słówka i słufka

Dziś po dyktandzie w szkole
Wrócił Jerzyk do domu markotny.
Ziewał, ziewał – i zdrzemnął się przy stole,
Bo i dzień był jakiś senny i słotny.
I przysły do Jerzyka trzy słówka:
„Brzózka”, „Jabłko” i „Główka”.
I powiedziały:
– Jestem Brzózka, nie „bżuska”.
– Jestem Jabłko, nie „japko”.
– Jestem Główka, nie „głufka”.
Jak można tak znieważać urodę naszą i ród?
Trzeba się uczyć! Uważać! Na pewno opłaci się trud.
Nie pomogą tu żadne wykręty, wymówki.
I rzuciły mu na stół swoje wizytówki,
Żeby wiedział, z kim ma do czynienia,
I wyzbył się takich zwyczajów prostackich:
Jabłko z Jabłońskich,
Brzózka z Brzozowskich,
Główka z Głowackich.
– A gdy i nadal będziesz sadił błąd po błędzie,
To zrobimy z Jerzego – Jeżego,
Złego jeża kolczastego;
I co? Przyjemnie ci będzie?
Wystąpiły na Jerzyka siódme poty!
Obudził się – i do roboty!

1. Przeczytaj wiersz i powiedz, kto jest jego bohaterem.
2. Opowiedz, co śnił Jerzyk. Jakie były tego skutki?
3. Napisz poprawnie wyrazy z wiersza, w których Jerzyk popełnił błędy. Ułóż z tymi wyrazami zdania złożone i zapisz je w zeszycie.
4. Utwórz rodzinę wyrazów od słowa **szkoła** i zapisz ją w zeszycie.

W nauce bardzo potrzebne są systematyczność, czyli regularne zdobywanie wiedzy, oraz wytrwałość w realizowaniu wytyczonych celów. Pamiętaj, że łatwiej znaleźć na naukę jedną godzinę dziennie niż siedem godzin jednego dnia.

W jaki sposób możesz się uczyć, a także powtarzać i utrwalać zdobytą wiedzę?

Obserwuj
i naśladuj.

Rób własne notatki
i zakreślaj w nich
najważniejsze
wiadomości.

Doświadczaj.

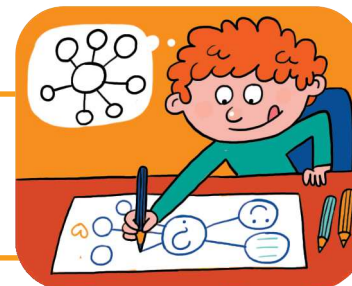
Ucz się w grupie.

Wykorzystuj internet, ale pamiętaj
o krytycznej ocenie źródeł oraz
korzystaniu z wiarygodnych zasobów.

Przekazuj wiedzę, którą masz,
koleżankom i kolegom.

Stosuj różne techniki
zapamiętywania wiadomości –
mapy myśli i notatki graficzne.

5. Porozmawiajcie w parach na temat systematyczności w uczeniu się. Spiszcie zalety takiego sposobu nauki, a następnie podzielcie się swoimi spostrzeżeniami z innymi.
- 6. Spójrz na podane sposoby uczenia się i zastanów się, który z nich stosujesz najczęściej. Jakie widzisz w nich zalety? Z którego nowego sposobu możesz skorzystać?

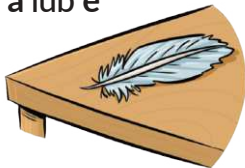
Ó piszemy:

- gdy wymienia się na o, a lub e

stół – stoły

wrócić – wracać

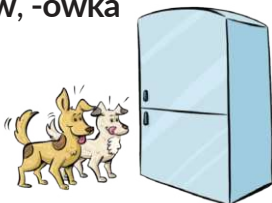
pióro – pierze

- w zakończeniach: -ów, -ówka

psów

lodówka

Zapamiętaj!

skóra róża

ósemka

U piszemy:

- w zakończeniach: -un, -unek, -uszek

opiekun

ratunek

staruszek

- na początku i na końcu wyrazów

ulica

dniu

- w czasownikach z zakończeniem -uje

choruje

buduje

Ch piszemy:

- gdy wymienia się na sz

cicho – cisza

- na końcu wyrazów

oddech

- po literze s

wschód

Zapamiętaj!

chmura

puchar

piszemy:

- gdy wymienia się na g, z lub ż

wahać – waga

brać – błazen

druh – drużyna

Zapamiętaj!

herbata

filharmonia

hipopotam

huśtawka

1. Przypomnijcie zasady ortograficzne poznane w klasach 1–3.

2. Pobawcie się w parach w zadawanie sobie pytań ortograficznych. Jedna osoba podaje wyraz z trudnością ortograficzną, a druga osoba zapisuje go w zeszyte i wyjaśnia zasadę pisowni. W razie wątpliwości skorzystajcie ze słownika ortograficznego.

Rz piszemy:

- gdy wymienia się na r
orzeł – orły
morze – morski

- po literach p, b, t, d, k, g, j, w, ch
przykład, brzoza,
trzmiel, drzwi,
krzesło, grzyb,
spojrzenie,
wrzask,
chrzan

Zapamiętaj!

warzywa
rzadko

Ż piszemy:

- gdy wymienia się na g, z, s, dz, h, ż

książka – księga
maże – mazać
zwycięzać – zwycięstwo
pieniązek – pieniądz
drużyna – drużyna
groźa – groźba

- po literach l, ł, n, r
odwilż, małże,
inżynier, skarżypyta

Zapamiętaj!

żyrafa
żółty

Nie piszemy razem:

- z przymiotnikami
niegrzeczny
- z rzeczownikami
nieporządek

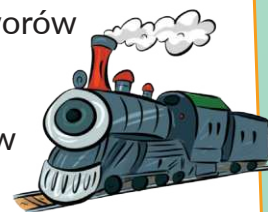
Nie piszemy oddzielnie:

- z czasownikami
nie słucha

Wielką literę piszemy:

- w imionach i nazwiskach
Julian Tuwim
- w tytułach książek i utworów
„Lokomotywa”
- w nazwach mieszkańców
kontynentów i państw
Azjata, Włoch
- w nazwach geograficznych
Polska, Europa, Morze Bałtyckie

3. Podzielcie się na grupy. Każda grupa ma za zadanie ułożyć i zapisać na kartce zabawną historyjkę, w której wykorzysta przynajmniej 10 wyrazów zawierających ó, u, rz, ż, ch lub h. Potem dyktuje swój tekst innej grupie, która ma go poprawnie zapisać.

Przypominajka

Podziękowanie

Komu dziękuje?

PODZIĘKOWANIE

Składamy gorące podziękowania **Naszej Pani**
za opiekę, uśmiech i trud włożony w naszą naukę,
nasze wychowanie oraz rozwijanie naszych zainteresowań
i ciekawości świata.

wdzięczni uczniowie
klasy 3a

Za co dziękuje?

Kto dziękuje?

W podziękowaniu należy stosować zwroty
grzecznościowe typu: **Ci, Ciebie, Tobie, Tobą**.
Te zwroty piszemy wielką literą.

1. Przeczytaj podziękowanie. Powiedz, kto, komu i za co dziękuje.
2. Zastanówcie się, za co komu możecie podziękować. Zróbcie losy ze swoimi imionami i nazwiskami. Wylosujcie siebie nawzajem. Przygotujcie kartki, na których napiszecie podziękowania dla wylosowanej osoby. Wręczcie sobie kartki z podziękowaniami w dniu zakończenia roku szkolnego.
3. Stwórzcie klasowy krąg przyjaźni. Każdy z was niech odrysuje swoją dłoń na kolorowej kartce. Następnie wytnijcie odrysowane kształty i przyklejcie je tak, żeby dłonie tworzyły krąg.

Gra muzyka!

sł. i muz. Malina Sarnowska

Zadania dla melomana*

1. Ćwierćnut rząd
w pierwszym takcie równo stoi.
Nie wiem, skąd
wziął się pauzy znak.
W rytmie tym
każę zagrać palcom moim
po to, bym
mógł zaśpiewać tak:

Ref.: Melomanem, dźwięków fanem,
zostać dzisiaj chcę.
Zagram gamę z fortepianem
w dół od c do c.

2. Czasem, gdy
śpiewam głośno, klasnę w ręce:
raz, dwa, trzy!
To wesoło mi.
Nadszedł czas
coś odmienić w tej piosence.
Drugi raz
refren cicho brzmi:

Ref.: Melomanem, dźwięków fanem...

3. Znajdź mi klucz,
lecz nie taki od mieszkania.
Nut się ucz,
by ich nazwy znać.
Wskaż na flet.
Gdy wykonasz te zadania,
będziesz wnet
śpiewać oraz grać!

Ref.: Melomanem, dźwięków fanem...

* meloman – osoba, która bardzo lubi muzykę

1. Posłuchaj piosenki odtwarzanej przez nauczyciela. Na końcu refrenu poruszaj dłońią z góry do dołu, zaznaczając rytm poszczególnych dźwięków gamy.
2. Podczas drugiego słuchania piosenki staraj się śpiewać refren razem z nagraniem. Pamiętaj, żeby po drugiej zwrotce zrobić to cicho.
3. Wykonaj zadania opisane w piosence: znajdź na ilustracji klucz wiolinowy, podaj nazwy dźwięków zapisanych nutami na pięciolinii i wskaż, gdzie znajduje się flet.
4. Zagraj na dzwoneczkach gamę w dół od c do c. Zrób to najpierw bez muzyki, a później wykonaj gamę razem z nagraniem po każdym z refrenów.

Co wiemy o wodzie?

Jakie informacje
o wodzie
zapamiętałaś?

A ty?
Zaraz cię
przepytam!

1. Co to jest **jezioro**?
A. Sztuczny zbiornik z wodą słodką.
B. Naturalny zbiornik z wodą słoną.
C. Naturalny zbiornik z wodą słodką.
2. Jakie rośliny rosną w jeziorze dalej od brzegu?
A. Pałka wodna, rzęsa wodna.
B. Grzybień biały, grąźel żółty.
C. Trzcina, tatarak.
3. Jakie zwierzęta żyją **nad** jeziorem?
A. Szczupak, sum, wydra.
B. Perkoz, łyska, żuraw.
C. Czapla, rak, karp.
4. **Zbiorniki naturalne** to
A. morza, jeziora, kałuże.
B. rzeki i jeziora.
C. strumienie, potoki i kałuże.
5. **Krążenie wody** w przyrodzie to
A. duże opady deszczu.
B. ulew y i wichury.
C. parowanie, gromadzenie się pary w chmurach i opady.
6. W jakich postaciach występuje woda?
A. Ciecz, para, lód.
B. Sypka, oleista, mazista.
C. Magmowa, osadowa.
7. Bałtyk to **morze słonawe**, bo
A. jest bardzo słone.
B. ma wodę słodką.
C. jest mało zasolony.
8. Jakie zwierzęta żyją **nad brzegiem** morza?
A. Mewa, szprot, śledź.
B. Mewa, foka.
C. Sercówka, dorsz, morświn.
9. Dlaczego uczymy się o wodzie?
A. Można się w niej świetnie bawić.
B. Trzeba ją poznać, żeby umieć ją chronić.
C. Przyjemnie nad nią posiedzieć.

1. Przygotuj kartki z literami **A, B, C**. Nauczyciel czyta pytanie i odpowiedzi. Zastanów się nad tym, która odpowiedź jest poprawna. Na znak nauczyciela podnieś kartkę z właściwą literą. Sprawdź, czy twoja odpowiedź jest poprawna.
2. Jakie inne pytania dotyczące wody możesz zadać osobom z klasy? Zapisz swoje pomysły na kartce. Następnie odczytajcie te pytania i znajdźcie na nie odpowiedzi.
3. Co najważniejszego zapamiętałaś / zapamiętałeś z poznanych informacji o wodzie?

Przyrodniczy pociąg jedzie do klasy 4

4. Przeczytaj tematy, które omawialiście w klasach 1–3. Co jeszcze robiliście na lekcjach dotyczących przyrody? Co najbardziej wam się podobało?
5. Posługując się książeczką „Ekokącik klasa 3”, zadawajcie sobie pytania przyrodnicze i szukajcie na nie odpowiedzi.
6. Porozmawiajcie o tym, co możecie zrobić dla przyrody, gdy będziecie dorośli. Co wam może wtedy pomóc w realizacji planów?

Julian Tuwim

O Grzesiu kłamczuchu i jego cioci (fragment)

- Wrzuciłeś, Grzesiu, list do skrzynki, jak prosiłam?
- List, proszę cioci? List? Wrzuciłem, ciociu miła!
- Nie kłamiesz, Grzesiu? Lepiej przyznaj się, kochanie!
- Jak ciocię kocham, proszę cioci, że nie kłamię! (...)
- Wuj Leon czeka na ten list, więc daj mi słowo.
- No, słowo daję! I pamiętam szczegółowo:

List był do wuja Leona,
A skrzynka była czerwona,
A koperta... no, taka... tego...
Nic takiego nadzwyczajnego,
A na kopercie – nazwisko
I Łódź... i ta ulica z numerem,
I pamiętam wszystko:
Że znaczek był z Belwederem,
A jak wrzucałem list do skrzynki,
To przechodził tatuś Halinki (...),
I jechała taksówka... i powóz...
I krowę prowadzili... i trąbił autobus,
I szły jakieś trzy dziewczynki,
Jak wrzucałem ten list do skrzynki...

Ciocia głową pokiwała,
Otworzyła szeroko oczy ze zdumienia:
– Oj, Grzesiu, Grzesiu!
Przecież ja ci wcale nie dałam
Żadnego listu do wrzucenia!...

1. Przeczytaj teksty. Powiedz, który z nich bardziej ci się podoba. Dlaczego?
2. Co wymyślił Grześ, gdy odpowiadał cioci? Czy można było mu uwierzyć?
3. Wymyśl trzy inne prawdopodobne sytuacje, które mogły się zdarzyć podczas wrzucania listu do skrzynki.

Grażyna Bąkiewicz

Korniszonek (fragment)

Przez całe lata żyłem w nieświadomości, że nazywam się Ogórski. Jacek, owszem! Jacuś, Jacunio, Niunio. Dziubdziuś, Lalunia Mamuni i inne takie imiona, które trudno nawet spamiętać. Ale Ogórski? Nigdy w życiu nikt tak do mnie nie mówił. Tak się nazywa mój tata, ale ja???

– Czy jest pan Ogórski? – Gdy słyszałem takie pytanie, zawsze wiedziałem, o kogo chodzi. Oczywiście o mojego tatę. Panie Ogórski to, panie Ogórski tamto... Tak mówili wszyscy i dziwiłem się nawet, że mama traktowała tatę z taką poufałością i mówiła do niego Jarek, jakby był jakimś zwykłym człowiekiem. Miałem nawet mamie to za złe, dopóki nie poznałem przyczyny owego spoufalenia. Okazało się bowiem, że i mama nosi ów zaszczytny tytuł – pani Ogórska!

Przez pewien czas zwracałem się do obojga po nazwisku.

– Pani Ogórska, chce mi się jeść!

– Panie Ogórski, chodźmy na spacer!

Wszystkich niezmiernie to śmieszyło. Nie rozumiem dlaczego.

Mama Ogórska, tata Ogórski, nawet mój starszy brat Wojtek był Ogórski, ale niech tam, ma już przecież wąsy. Ale ja?

Dowiedziałem się o tym dopiero w szkole.

4. Dlaczego bohater opowiadania był taki zdziwiony, że nazywa się Ogórski?

5. Jaki rodzaj książek lubisz czytać? Co możesz polecić koleżankom i kolegom?

6. Która książka czytana wspólnie w klasach 1–3 najbardziej wam się podobała?

Przeprowadźcie głosowanie. Wykonajcie z plasteliny medal dla autora tej książki.

Czas na zmiany

1.

Co nas czeka
w klasie 4?

2.

Jak być
bezpiecznym
nie tylko
na wakacjach?

Ciekawe, jak to będzie
w czwartej klasie? Szkoda
rozstawać się z naszą panią,
ale nie mogę się już doczekać
przejścia do starszych klas.

1. Czego spodziewasz się w związku z zakończeniem klasy 3 i przejściem do klasy 4? Czy tak jak Tymek jesteś ciekawa / ciekawy, co nowego na ciebie czeka?
2. Napisz krótki list do wychowawczynie lub wychowawcy klasy 4, w którym przedstawisz się i opisziesz swoje mocne strony.
3. Jakie gry i zabawy możesz polecić koleżankom i kolegom na nadchodzące wakacje?

3.

Jakie będą wakacje?

4.

Co
zapamiętaliśmy
z klasy 3?

5

4+

Wiem od kuzynki,
że od czwartej klasy
będą różne przedmioty
i każdego będzie uczył inny
nauczyciel. Będziemy też
dostawać oceny.

4. Ułóż krótką rymowaną na temat bezpiecznych wakacji.

5. Dlaczego latem przyroda może być dla nas niebezpieczna? Co może nas spotkać?
Jak się wtedy należy zachować?

6. Zamknij oczy. Przenieś się do miejsca, które chcesz odwiedzić w czasie wakacji. Poczuj zadowolenie i odprężenie. Niech to uczucie towarzyszy ci do końca dnia.

Melania Kapelusz

Ach, te zmiany!

– Mam tego dość – złościł się Ignacy. – Ciągłe jakieś zmiany.
– Jakie zmiany? – zapytała Nikola.
– Remont, wakacje, praca!
– O? – zdziwiła się Nikola. – Ty pracujesz?
– Nie ja, tylko tata. Ale czasem zabierał mnie do biura, miał tam superogródek z atrakcjami dla dzieci. A teraz będzie dojeżdżał gdzieś daleko i na pewno bez ogródka. I jeszcze rodzice remontują mój pokój. Chcą mi wstawić większe biurko i takie tam.
– To chyba fajnie – powiedział Karol.
– Lubilem tak, jak było. Nie potrzebuję żadnych zmian. No, i wakacje. Z powodu tej nowej pracy tata nie może jechać teraz, więc jedziemy miesiąc później. No, beznadzieja.
– A ja chyba lubię zmiany – powiedziała Asia.
– Niemożliwe. Pewnie zupełnie się na nich nie znasz.
– Byłam jedynaczką. A miesiąc temu urodziła mi się siostra. Jest słodka. To nie jest zmiana?
– No, fakt – zgodził się Karol. – To jest duża zmiana.
– Chodźmy do klasy – przerwał im Patryk – bo zaraz zacznie się lekcja.
W klasie czekała niespodzianka. Pani przyprowadziła gościa.
– Przedstawiam wam panią Anię. Będzie waszą nową wychowawczynią.
– O, nie – jęknął cicho Ignacy. – Znowu coś nowego.
– A poza tym w czwartej klasie czeka was jeszcze wiele innych fantastycznych zmian, o których zaraz się dowiecie.
– Kochani... – zaczęła pani Ania.
Ale w tym momencie zgłosił się Ignacy. Jego ręka wystrzeliła w górę jak z procy, a sam Ignacy nie czekał na to, czy pani udzieli mu głosu, tylko od razu się poderwał.
– Ja zostaję w trzeciej klasie! – zawołał. – Nie przechodzę do czwartej!
– Co, proszę? – spytała pani z niedowierzaniem. – Ignacy, przecież jesteś bardzo dobrym uczniem.

1. Posłuchaj uważnie opowiadania i zadaj pytania do tekstu rozpoczynające się od słów: **dlaczego** lub **co by było, gdyby...**
2. Co w opowiadaniu było dla ciebie zaskakujące, a co – zabawne? A może i zaskakujące, i zabawne naraz?
3. Porozmawiajcie o tym, czy lubicie zmiany. Jakie macie doświadczenia w tym zakresie?
4. Co jest dobrego w zmianach? Znajdźcie jak najwięcej argumentów.

– Ale mam dość zmian. Nie idę do czwartej.
– No, coś ty? – zmartwił się Patryk. – Nie chcesz ze mną siedzieć w ławce?

– Będziesz chodził z maluchami? – spytała Nikola.

– Ignacy – poprosiła pani Ania – daj mi szansę. Opowiem wam o czwartej klasie, a potem zastanowimy się, co dalej. – Ignacy niechętnie kiwnął głową. – W czwartej klasie będziecie mieć nowe ciekawe przedmioty, których wcześniej nie było – kontynuowała pani Ania. – Na przykład przyroda czy historia.

– Będziemy się uczyć o królach i królowych? – spytał Karol, a Ignacy zerknął z zaciekawieniem na panią.

– O królach i o królowych też. Każdego przedmiotu będzie was uczył inny nauczyciel. Jeśli coś spodoba wam się szczególnie, to będziecie mogli chodzić na dodatkowe zajęcia, czyli na kółka. Mamy w szkole kółko teatralne, historyczne, matematyczne i wiele innych.

– Przyrodniczego na pewno nie ma – burknął pod nosem Ignacy.

– Jest.

– Naprawdę?!

– Tak. I mamy pracownię przyrodniczą. Z różnymi wspaniałymi eksponatami. Ignacy zaczął słuchać z zainteresowaniem.

– Na koniec roku dostaniecie świadectwa, na których będą stopnie. Ach, prawie zapomniałam: dyskoteki będziecie mieć dłuższe. I co, podoba wam się czwarta klasa?

– Taaaak! – rozległo się chórem.

– A ty, Ignacy, co myślisz?

Ignacy przez chwilę udawał, że się zastanawia.

– Może być – powiedział w końcu i uśmiechnął się zadowolony.

5. Jakie emocje wzbudza w was przejście do klasy 4? Co będzie dla was nowością? Czego nie możecie się doczekać, a czego być może się trochę obawiacie?

6. Przeanalizujcie z nauczycielem przykładowy plan lekcji w klasie 4. Zobaczcie, jakie będą przedmioty i ile będzie godzin każdego z nich w tygodniu.

7. Wykonajcie wspólnie mapę myśli, na której podsumujecie informacje o tym, jakie zmiany czekają was w klasie 4. Opowiedzcie, jak sobie wyobrażacie ten czas.

Marcin Przewoźniak

Krzyknij NIE!!! (fragment)

Dzieckiem być w dorosłym świecie
nie jest łatwo. To nie żarty.
Też człowiekiem jesteś przecież –
ważnym i szacunku wartym.

Gdy ci ludzie zagrażają
pełni złości i przemocy,
to pamiętaj, że masz prawo
do obrony i pomocy.

Jeśli ci się dzieje źle – krzyknij NIE!!!

Gdy koledzy na boisku
pobić chcą lub skrzywdzić cię,
myślą, że im wolno wszystko –
krzyknij NIE!!! (...)

Może czasem ktoś z twych bliskich
chce ci robić rzeczy złe.
Nie wstydź się powiedzieć wszystkim –
krzyknij NIE!!!

Jeśli ktoś, gdy nikt nie widzi,
dziwnie cię dotykać chce,
a ty boisz się i wstydzisz –
krzyknij NIE!!! (...)

1. Przeczytaj tekst. Zastanów się, do czego masz prawo, a na co musisz uważać.
2. Jak się zachowasz, kiedy nieznajoma osoba coś ci proponuje?
3. Porozmawiajcie o tym, dlaczego tak ważne jest, żeby nie wstydzić się i mówić głośno **nie** oraz wzywać pomoc, jeśli spotyka was coś złego.

Jeśli jakiś незнаjomy
nagle cię zaprosić chce,
mówi, by z nim iść do domu...
krzyknij NIE!!!

Gdy ci ktoś warunek stawia,
byś coś ukradł w sklepie gdzieś,
do przestępstwa cię namawia –
krzyknij NIE!!!

Nie wstydź się na alarm dzwonić.
Krzyknąć NIE CHCĘ! nie bój się.
Ty masz prawo, by się bronić
przed przemocą oraz złem.

Jeśli ci się dzieje źle
– krzyknij NIE!!!

Czas na poradę!

Pamiętaj, żeby w kontaktach z nieznanymi osobami zachować szczególną ostrożność. Nigdzie z nimi nie idź, niczego od nich nie bierz i nie podawaj informacji o sobie ani o swoich bliskich. Ta ostatnia zasada dotyczy też znajomości w internecie.

W każdej sytuacji zagrożenia, gdy czujesz się niepewnie lub się boisz, głośno krzycz i wzywaj pomocy.

Ze swoimi problemami możesz się także zwrócić do **Rzecznika Praw Dziecka**.

Dziecięcy telefon zaufania: 800 12 12 12.

4. Jakie znasz inne sytuacje, w których należy zadbać o swoje bezpieczeństwo?
5. Do kogo możesz się zwrócić o pomoc, gdy masz jakiś problem?
6. Ułóżcie w grupach zasady bezpieczeństwa, których będziecie przestrzegać w czasie wakacji. Niech każda grupa wybierze jedną z nich i dokładnie ją omówi przed klasą.

Zasady na bezpieczne wakacje

Zbliżają się wakacje, w czasie których czekają cię różne wyjazdy i wycieczki w teren. Gdy zdarzy się sytuacja, w której trzeba będzie zdecydować, co robić, zastanów się, nie działaj pochopnie i stosuj się do zasad.

Nie zrywaj i nie jedz nieznanych roślin! Mogą być one trujące!

cis pospolity

pokrzyk
wilcza jagoda

wawrzynek
wilczelyko

Nigdy nie drażnij os, pszczoł i szerszeni. Nie niszc ich gniazd. Użądlenia tych owadów są groźne.

osa pospolita

pszczoła
miodna

szerszeń

Nie podchodź do dzikich zwierząt! Gdy spotkasz dzikie zwierzę, zachowaj spokój, nie krzycz i nie uciekaj. Powoli wycofaj się w bezpieczne miejsce.

żmija

dzik

lis

niedźwiedź

Chroń się przed kleszczami, które przenoszą groźne choroby, jak wirusowe zapalenie opon mózgowych i borelioza.

kleszcz pospolity

Nie wychodź z domu w czasie burzy i ulewnych deszczów!

1. Posłuchaj opowiadania „Jaka niespodzianka spotkała dziadka?” z cyklu „Lena i Tymek poznają świat”, które znajduje się na stronach 92–93. We wskazanych miejscach zadaj pytanie i wybierz osobę, która na nie odpowie.
2. Dlaczego nie wolno zrywać nieznanych roślin? Których zwierząt należy unikać?
3. W czasie wakacji działaj aktywnie na rzecz przyrody, pomagaj roślinom i zwierzętom i zgłaszaj do odpowiednich służb to, co cię zaniepokoi.

Natalia Usenko

Wakacyjna noc

Ktoś się zachwycą śnieżną zimą.
Ktoś inny – wiosną. Też ma rację!
Lecz najpiękniejsza jest ta nocka,
od której zaczną się wakacje...

Niebo niebieskogrnatowe,
błyszczące gwiazdy, jak klejnoty.
Roje świetlików wirujące.

I świerszcze.

I mruczące koty.

Letnie marzenia, żab kumkanie.

Księżyc, co zjawia się i znika.

Noc przegadana aż do rana,
późne wstawanie bez budzika...

Ta noc jest nocą wakacyjną,
niechaj do rana świerszcze grają!

Niech żyją wolność

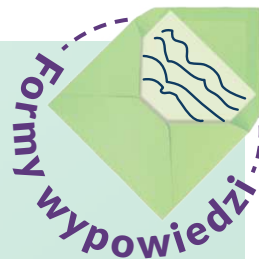
i przygody,

marzenia, które się spełniają!

1. Przeczytaj wiersz i powiedz, która noc jest w nim opisana jako najpiękniejsza w roku. Dlaczego? Czy się z tym zgadzasz?
2. Co osoba mówiąca w wierszu zamierza robić w wakacje? Jak podobają ci się te pomysły?
3. Jakie ty masz plany na wakacje? Jakie twoje marzenia mogłyby się spełnić?
4. Zastanówcie się i porozmawiajcie w klasie o tym, co mogłoby zakłócić wam przyjemności wakacyjne i jak sobie można z tym poradzić.

Dla kogo?
Z jakiej okazji?
Czego życzymy?
Kto życzy?

To już koniec trzeciej klasy. Zaraz będą wakacje!

Z okazji wakacji życzymy Wam...

Nowych przyjaźni.

Udanych wędrowek.

Dobrego humoru.

Niezapomnianych wrażeń.

Dalekich wypraw.

Odpoczynku i relaksu.

1. Przypomnij, co powinny zawierać poprawnie napisane życzenia.

2. Przygotuj ustnie życzenia dla koleżanek i kolegów z klasy. Niech będą zabawne oraz łączą elementy rzeczywiste i fantastyczne.

3. Niech każdy z was przyniesie swoje zdjęcie. Wykonajcie wspólną pracę plastyczną – kolaż pod tytułem „Nasza klasa”.

Gra edukacyjna

Potrzebne będą:

- plansza wykonana przez was samodzielnie,
- kostki do gry,
- pionki.

INSTRUKCJA WYKONANIA PLANSZY DO GRY

Podzielcie się na grupy. Każda grupa na dużym arkuszu papieru wykonuje planszę do gry według własnego pomysłu. Plansza powinna zawierać 40 pól, oznaczonych numerami od 1 do 40 w dowolnej kolejności. Na planszy mogą dodatkowo znajdować się kolorowe pola ze strzałkami, które przenoszą na pole dalej lub cofają na pole wcześniej.

1. W jakie gry planszowe lubicie grać? Czego one dotyczą? Podajcie tytuły ciekawych gier, które znacie.
2. Wykonajcie w grupach planszę do gry według instrukcji.
3. Wymieńcie się planszami z innymi grupami i zagrajcie w grę. Odpowiadajcie na pytania ze strony 81, przypisane do numerów pól. Dzięki temu utrwalcie wiedzę z klasy 3.

DO CELU!

gra edukacyjna

Gra typu ściganka – gracze rzucają kolejno kostką i pokonują liczbę pól zgodną z liczbą oczek, która wypadnie. Odczytują pytania i zadania, oznaczone numerami pól na planszy, i podają odpowiedzi.

ZASADY GRY

- Gra jest przeznaczona dla 2–4 osób.
- Grę rozpoczyna osoba, która wyrzuci największą liczbę oczek.
- Gracze przesuwają się o tyle pól, ile oczek wypadnie na kostce. Kiedy pionek stanie na polu, gracz odczytuje pytanie lub zadanie oznaczone numerem pola. Jeśli gracz udzieli poprawnej odpowiedzi, to jego pionek zostaje na tym polu. Jeśli się pomyli lub nic nie odpowie, to przesuwa pionek o 3 pola w tył i czeka do następnej kolejki. Gracze kontrolują siebie wzajemnie, czy podają poprawne odpowiedzi.
- Na planszy znajdują się także kolorowe pola, z których strzałki odsyłają do innych pól (do przodu lub w tył). Gdy pionek stanie na takim polu, gracz przesuwa go na wskazane miejsce i czeka do następnej kolejki.
- Gracz może stanąć na polu z napisem „Meta”, kiedy wyrzuci na kostce tyle oczek, ile pól dzieli go od tego pola. Jeśli wyrzuci za dużo oczek, to pozostaje na swoim polu i czeka na kolejny rzut kostką. Wygrywa osoba, która najszybciej dotrze do mety.

PYTANIA I ZADANIA DO PONUMEROWANYCH PÓŁ

JĘZYK POLSKI

1. Podaj dwa znaczenia słowa **zamek**. 2. Co to jest **kaligrafia**? 3. Wymień polską autorkę lub polskiego autora wierszy dla dzieci. 4. Kiedy piszemy wielką literę? 5. W jakich zakończeniach piszemy **ó**? 6. Podaj, z jakich części zbudowane jest opowiadanie. 7. Co to jest **rodzina wyrazów**? 8. W ilu czasach występuje czasownik?

LEKTURY

9. W czasie jakiego wydarzenia historycznego dzieje się akcja lektury „Asiunia”? 10. Jakiej rasy była Betty – bohaterka książki „Psie troski”? 11. Jaki ptak był ważny dla Andzi z lektury „Dziewczynka z parku”? 12. Jak ma na imię bohaterka książki „Piaskowy Wilk”? 13. Który park narodowy jest w tytule lektury?

ZAGADNIENIA SPOŁECZNE

14. Co to jest **netykieta**? 15. Wymień nazwisko wybitnego Polaka i powiedz, w jakiej dziedzinie się założył. 16. Co to są **stereotypy**? 17. Wymień trzy państwa sąsiadujące z Polską. 18. Podaj jedną polską tradycję karnawałową. 19. Co odkryła Maria Skłodowska-Curie? 20. Jaki tytuł nosi hymn Polski? 21. Co to jest **demokracja**?

PRZYRODA

22. Jak nazywa się jeden z najstarszych dębów w Polsce? 23. Której wody na Ziemi jest więcej: słodkiej czy słonej? 24. Podaj numery alarmowe. 25. Jak udzielić pierwszej pomocy osobie nieprzytomnej, która nie oddycha? 26. Wymień zwierzę żyjące w Australii. 27. Jak odróżnić płaza od gada? 28. Gdzie żyją niedźwiedzie polarne? 29. Podaj nazwę najwyższych gór na Ziemi. 30. Jakie informacje zawiera mapa turystyczna? 31. Jaki owad może być zapylaczem?

MUZYKA

32. Wymień instrument, na którym gra się smyczkiem. 33. Ile dźwięków tworzy gamę?

PLASTYKA

34. Co to są **antyki**? 35. Jakiego przyrządu używa się do rzeźbienia? 36. Kto zajmuje się wykonywaniem haftów? 37. Co to jest **tkactwo**? 38. Do czego służy **grafika komputerowa**?

TECHNIKA

39. Wymień trzy sprzęty elektryczne używane w kuchni. 40. Jaki przyrząd pozwala ustalić kierunki świata?

Marcin Przewoźniak

Afera w Zamku Strachburg

Odcinek 4. Zaskakujący finał

Pięknie odnowiona trzystuletnia stajnia zamkowa wyglądała jak pałacyk. Na ścianie ktoś powiesił wielki kwadrat z cyframi. Po cztery cyfry poziomo i cztery pionowo, jak w sudoku. Na drzwiach błyszczała kłódka szyfrowa. Żeby ją otworzyć, trzeba było wpisać trzycyfrowy kod, którego jeszcze nie znali.

– Co to znaczy, że słońce pokaże? – dopytywała się Nasza Pani.

– Coś odbije światło i puści zajęczka – domyślił się Antek.

Caps biegał i nerwowo szczekał, jakby już widział skaczące zajęczki.

– Okna! Okna domku naprzeciwko! – zauważyła Aga. – Musimy się odsunąć na bok!

– Szybko! Nie ma chwili do stracenia! – rzucił Chaps, a Caps natychmiast zaczął rozganiać stojący tłum na boki.

Jeszcze trzy minuty. Jeszcze dwie. Kwadratowe zajęczki odbite od szyb, dwa obok siebie i trzeci pod nimi, pełzły już w stronę kwadratu z liczbami. Jedenasta!

– Trzy. Siedem. Osiem! – zawołała Aga, odczytując wskazania promieni słonecznych.

Antek dopadł kłódki. Trzy. Siedem. Osiem. Klik! Mechanizm puścił od razu.

Detektyw Chaps z pomocą dozorczy otworzył drzwi stajni. Tuż za progiem stał jakiś bardzo podobny do niego mężczyzna, a za nim pojawili się Luks i Lucyna, którzy robili zdjęcia zdumionym dzieciakom. A wewnątrz... na ścianach wisiały

1. Przypomnij sobie, jak zakończył się odcinek 3. opowiadania „Tajemnicza kłódka”.
2. Posłuchaj uważnie kolejnego odcinka opowiadania lub przeczytaj go samodzielnie. Opowiedz, gdzie odnalazły się obrazy i prace dzieci.
3. W jaki sposób dzieci złamały szyfr do kłódki wiszącej na drzwiach stajni?
4. Jaki jest finał tej historii? Czy czymś cię zaskoczył? Dlaczego?

skradzione obrazy. Pomędzy nimi widać było wszystkie prace dzieci. Oprawione w prawdziwe ramy!

– Uroczyscie otwieram wystawę „Smyki i antyki!” – zawołał ten, który stał w środku. – Już się baliśmy, że nie odgadniecie szyfru, a zaraz ma przyjechać telewizja!

– Detektywie! Co to znaczy?! – wrzasnęły dzieciaki.

– Przedstawiam wam mojego brata bliźniaka, dyrektora zamku – odpowiedział z uśmiechem Chaps.

– A było to tak... – tłumaczył Chaps, któremu dzieci zagroziły, że wysmarują go twaróżkiem ze szczypiorkiem, jeśli nie wyjaśni całej afery. – Otto Kripi zabrał Waszą

Panią na romantyczne zwiedzanie zamku nocą. Nie ominął strychu, na

którym smacznie spały nietoperze. Dozorca Kuba zaprosił panią Becię na wspólne oglądanie horroru „W ciemnym lesie”. Oczywiście

odcinka piątego. Miałem nadzieję, że z ciekawości będziecie chcieli nocą pobiegać po korytarzach. A wtedy sami trochę się postraszyście nawzajem. I tak przez całą noc wszyscy się przed wszystkimi chowali, a my w tym czasie

z dyrektorem zamku, Luksem i Lucyną przenieśliśmy obrazy przez Komnatę Króla Bąka II prosto do stajni.

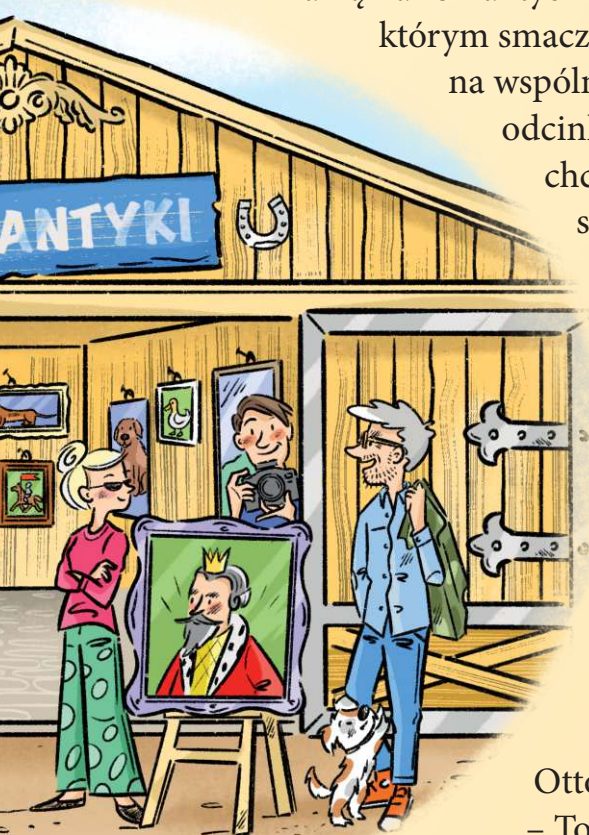
A wszystko po to, abyście mogli wziąć udział „na żywo” w prawdziwej aferze kryminalnej. No dobrze... może tylko trochę ukartowanej... Ale czy ktoś z was odkrył w sobie zadatki na prawdziwego detektywa?

– Taaak! To w takim razie kogo widzieliśmy w korytarzu? Białą i czarną postać, pamiętacie? – zawołali Wojtek i Tomek.

– Mówiłem wam, że mieszkają tu duchy – odpowiedział Otto Kripi.

– To całkiem możliwe – dodał Chaps i wyszczerzył zęby w uśmiechu.

A Caps zaszczekał jakby na potwierdzenie słów detektywa.

5. Jak została przygotowana cała afery w Zamku Strachburg? Kto wymyślił dla dzieci taką niespodziankę?

6. Jeśli masz jeszcze jakieś pytania do przedstawionej historii, to zadaj je klasie i wspólnie zastanówcie się nad odpowiedziami.

7. Pomóż detektywowi Chapsowi i odpowiedz na ostatnie pytanie: Kogo Wojtek i Tomek mogli naprawdę widzieć nocą w zamkowych korytarzach, jeśli to nie były duchy?

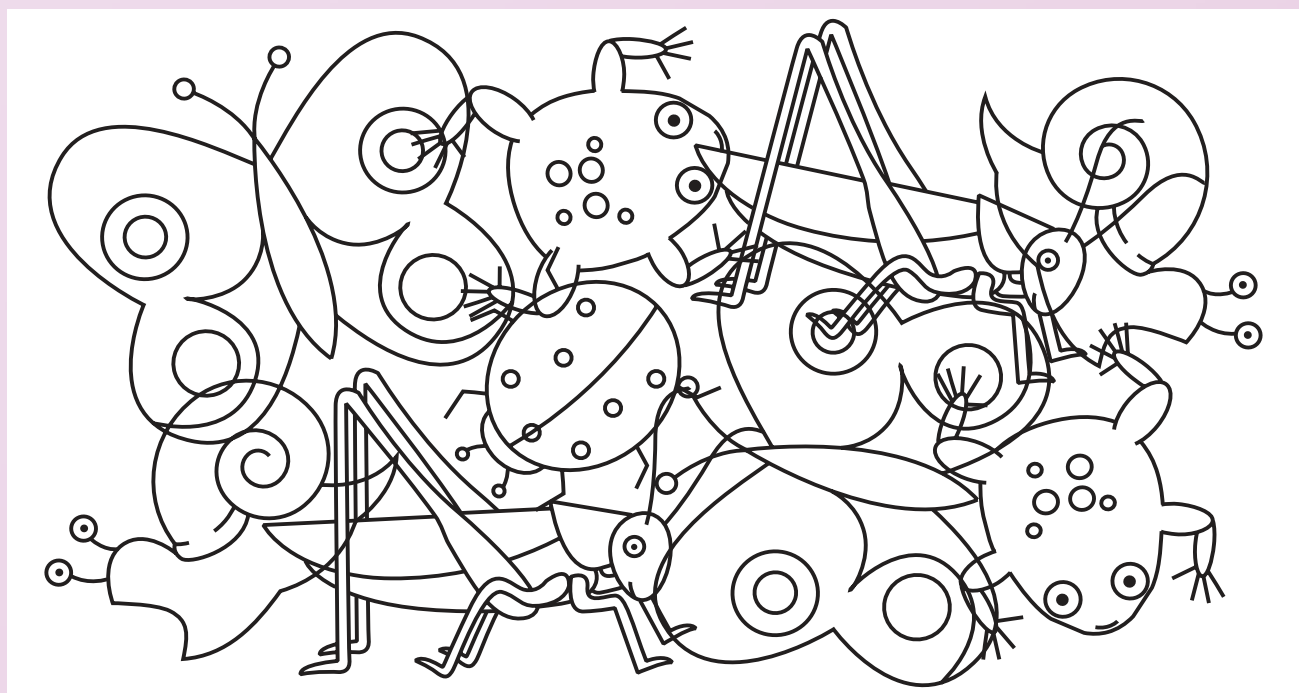
Sposób na czytanie

1. Weź do ręki dwa dowolne przedmioty, na przykład kredki. Jedną kredkę trzymaj powyżej linii swojego wzroku, a drugą – na wysokości klatki piersiowej. Staraj się szybko patrzeć raz na kredkę na górze, a raz – na dole. Wykonuj to ćwiczenie przez mniej więcej 30 sekund. Poprawi ono twoje skupienie.

2. Przyjrzyj się ilustracji. Powiedz, które zwierzę na rysunku nie ma pary.

3. Wymień jak najwięcej wyrazów, które zaczynają się podanymi sylabami.

4. Przeczytaj tekst na stronie 85, wskazując ołówkiem jego kolejne linijki. Postaraj się nie zaczynać wskazywania od samego początku linijki i nie docierać ołówkiem do jej końca.
5. Odpowiedz na pytania na podstawie przeczytanego tekstu.
 - a. W co bawiły się zwierzęta na łące?
 - b. Kto szukał, a kto się chował?
 - c. Dlaczego biedronka myślała, że przyjaciele ją zostawili?
 - d. Jaką prawdę wyjawiał biedronce mądry ślimak?
6. Wyjaśnij, jak rozumiesz słowa ślimaka: **Barwa chroni twoich przyjaciół przed niebezpieczeństwem.**

Zabawa w chowanego (fragment)

Pewnego dnia biedronka, żabka, konik polny i motyl cytrynek bawili się na łące w chowanego.

– Jeden, dwa, trzy... – mała biedroneczka odliczyła do dziesięciu i rozejrzała się dookoła. – Zaraz was znajdę – zawołała, pewna siebie. Po chwili wykrzyknęła radośnie: – Widzę cię, żabko! Siedzisz pod liściem mlecza!

Biedronka sfrunęła na liść i zajrzała pod spód. Coś takiego! Żabki tam nie było. Wszędzie tylko zielone żdźbła trawy i liście roślin łąkowych tak samo zielone jak żabka. (...) Coś zielonego mignęło jej przed oczami! (...)

– Mam cię, koniku polny! Siedzisz między koniczynkami! (...) – ucieszyła się z odkrycia. (...) „Znowu nic?” – nie mogła się nadziwić, że pośród zieleni nie ma nawet śladu konika polnego. (...) „Cytrynka na pewno znajdę. Jest większy od konika polnego i ruchliwszy od żabki” – pomyślała. Wzbiła się w górę, żeby objąć wzrokiem całą łąkę. Żółty kolor przyciągnął jej uwagę. – Jest! Widzę cię, motylku! – Już po chwili siedziała na płatku stokrotki. Jednak to był tylko kwiat, a dookoła – tysiące podobnych. (...) – Żabka, konik polny i motylek poszli sobie, a mnie zostawili – powiedziała rozczarowana biedronka. (...)

– Mylisz się, biedroneczko – odezwał się mądry ślimak. – Twoi przyjaciele wciąż są na łące. Trudno znaleźć zieloną żabkę i zielonego konika polnego pośród zielonej trawy. Niełatwo też wypatrzeć żółtego motyla, gdy łąka żółci się od kwiatów. Tak jednak powinno być. Barwa chroni twoich przyjaciół przed niebezpieczeństwem. (...)

– To prawda – z zieleni wyskoczyli roześmiani przyjaciele biedronki: żabka i konik polny.

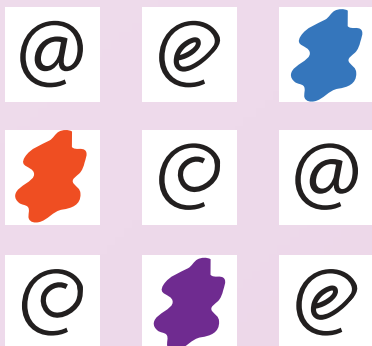
– Najprawdziwsza prawda – potwierdził motylek cytrynek i wyfrunął z kępy żółtych jaskrów.

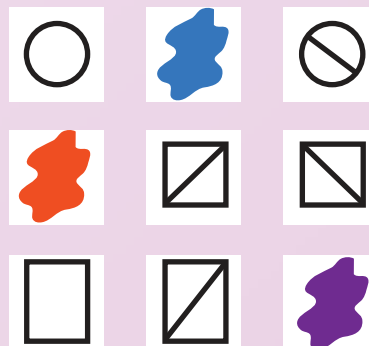
1. Zamknij oczy i dodatkowo zaśłoń je dłońmi. Nie naciskaj na powieki. Policz do 20, odśłoń oczy i otwórz je powoli. Zamrugaj powiekami. Powtórz to ćwiczenie trzy razy. Dzięki niemu poprawisz ostrość widzenia i zrelaksujesz oczy.

2. Jakie symbole powinny się znaleźć na rysunkach zamiast kleksów?

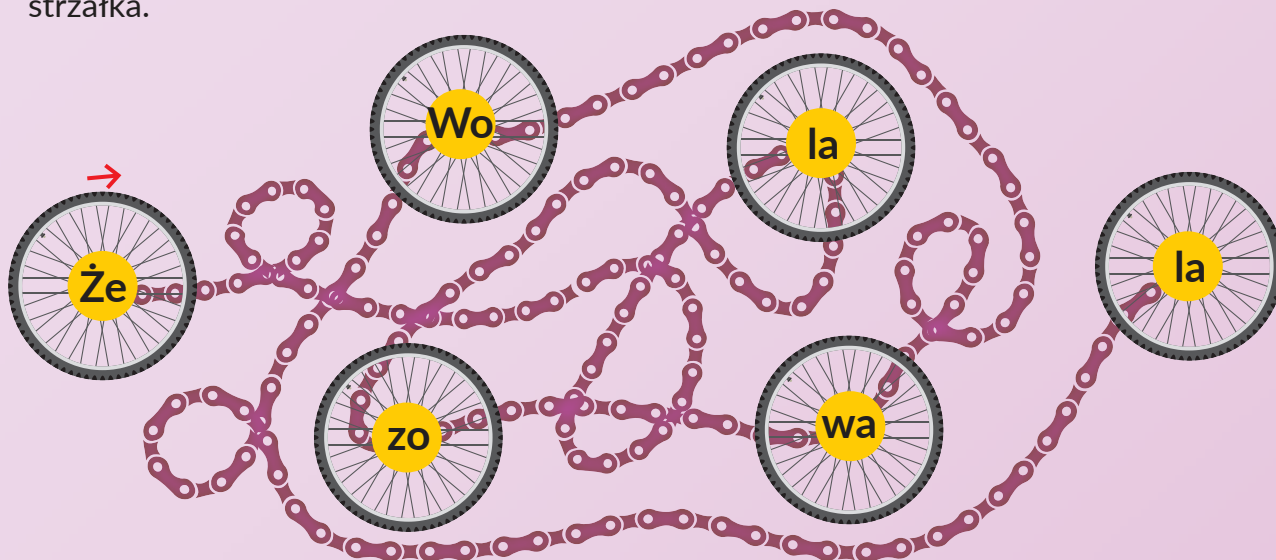
A.

B.

3. Odczytaj nazwę miejscowości z podanych sylab. Staraj się wodzić po łańcuchu tylko wzrokiem. Nie ruszaj głową. Zaczniij od sylaby na kole, przy którym jest czerwona strzałka.

4. Przeczytaj oba teksty na stronie 87, wskazując ołówkiem tylko dwa wybrane miejsca w każdej linijce.

5. Podaj poprawne odpowiedzi na pytania na podstawie informacji z tekstu.

a. Trasa Przyrodnicza zaczyna się

A. w Górkach.

B. w Brochowie.

C. w Granicy.

b. Długość Trasy Chopinowskiej to około

A. 35 km.

B. 9 km.

C. 7 km.

c. Na Trasie Chopinowskiej znajduje się

A. kościół.

B. Dąb Leśniczego.

C. gęsty las.

Trasy rowerowe w Puszczy Kampinoskiej

Nazwa trasy: Przyrodnicza

Początek i koniec trasy: Granica – Górki

Czas przejazdu: 35 minut

Długość trasy: około 7 kilometrów

Poziom trudności: dosyć łatwa

Opis: Trasa rozpoczyna się przy parkingu w Granicy. Po kilku minutach jazdy możesz zatrzymać się, aby zwiedzić Muzeum Puszczy Kampinoskiej. Przed wejściem zobaczysz ogromny Dąb Leśniczego oraz szczękę wieloryba, przywiezioną tu z nad morza. Dalej szlak prowadzi najpierw piaszczystą drogą, a potem szutrową przez las do Sosny Powstańców w Górkach.

Nazwa trasy: Chopinowska

(czytaj: szopenowska)

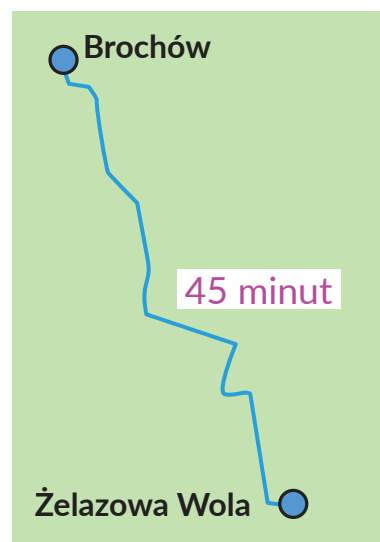
Początek i koniec trasy: Brochów – Żelazowa Wola

Czas przejazdu: 45 minut

Długość trasy: około 9 kilometrów

Poziom trudności: średnio trudna

Opis: Trasa rozpoczyna się w malowniczej wsi, w której znajduje się kościół otoczony murem obronnym. To tu przyjął chrzest Fryderyk Chopin (czytaj: szopen). Będziesz jechać asfaltową drogą, przejedziesz też przez tory czynnej kolejki wąskotorowej. Żelazowa Wola to miejsce narodzin Chopina. W starym dworku mieści się muzeum kompozytora, a wokół możesz podziwiać piękny park.

1. Bardzo mocno zaciśnij powieki i policz do pięciu. Następnie podnieś powieki i spróbuj jak najszerzej otworzyć oczy – tak, jak się je otwiera ze zdziwienia. Policz do pięciu, a potem popatrz przed siebie normalnym wzrokiem. To ćwiczenie, powtórzone kilka razy, przygotuje twoje oczy do czytania.

2. Weź podręcznik i wyciągnij go na odległość ręki. Spójrz na okienko z czerwoną literą A. Następnie odczytaj pozostałe litery w kolejności alfabetycznej. Postaraj się, żeby twój wzrok nie biegał szybko po tabeli, tylko wolno przechodził od litery do litery i cały czas był skupiony na środkowym okienku.

B	Ż	I	P	G
Y	O	U	E	M
D	K	A	S	W
Ł	R	F	N	C
Z	H	T	J	L

3. W każdej parze jeden wyraz został częściowo zasłonięty karteczką. Odgadnij wszystkie wyrazy.

żegnaj – poże nie

witaj – powi

dziękuj – po

pozwól – po

4. Przeczytaj wiersz na stronie 89, wskazując ołówkiem tylko jedno miejsce w każdej linijce wiersza.

5. Wskaż w każdym zdaniu wyraz, który nie zgadza się z treścią wiersza.

- a. Po raz ostatni woła nas szkoła.
- b. Słychać, jak brzęczy za oknem samotnej muchy skrzydełko.
- c. Więc witaj, szkoło.
- d. Już milczy teraz klasa i pełny korytarz.
- e. Pewnie ci bez nas będą wesoło dni płynąć.

6. Co według ciebie może oznaczać zielona księga przyrody?

Pożegnanie

Po raz ostatni woła nas dzwonek –
śpiew, oklaski i wrzawa.

A potem się nagle wszystko zapada
w ciszę tak wielką,
że tylko słysząc, jak brzęczy za szybą
samotnej muchy skrzydełko.

I już po wszystkim, i już składamy
pióra, zeszyty i książki.

Za to się wielkie zaczną przygody,
gdy się otworzy przed nami
zielona księga przyrody.

Więc żegnaj, szkoło.

Już milczy teraz klasa
i pusty korytarz.

Pewnie ci bez nas
będą smutno dni płynąć.

Ale się nie martw. Przecież jesienią
znów nas, jak zawsze, powitasz.

Małgorzata Szczęsna

Gdzie jest gniazdo króla ptaków?

Cześć! To ja – Tymek. Jesteśmy z Leną na majówce u dziadka Karolka i babci Gosi. Stoimy przed ich domkiem i patrzymy, jak powiewa biało-czerwona flaga umieszczona na drzewcu przez babcię. 🍃

– Te same barwy mamy w godle. Orzeł biały na czerwonym tle – powiedziałem.

– Tak naprawdę to ten ptak nie jest orłem. To bielik zwyczajny, drapieżnik z rodziny jastrzębiowatych. Mieliśmy to na lekcji! – wymądrzała się Lena.

– A wiecie, że niedaleko leśniczówki od wielu lat gniazduje para bielików? Teraz pewnie mają młode. Jeśli będziemy mieli szczęście, to może je zobaczymy! – powiedział dziadek Karolek.

Przygotowani do wyprawy, ruszyliśmy do lasu. Nagle nad nami zobaczyliśmy wielkiego ptaka, szybującego po niebie. To był bielik, który w pewnym momencie opuścił się ślizgiem ku wodzie. Pobiegliśmy w tym kierunku i patrzyliśmy z ukrycia. 🍃

– On pływa... Wiosłuje swoimi skrzydłami... Zanurza i wynurza głowę... – szeptaliśmy z zachwytem.

– Ciekawe, gdzie jest jego gniazdo, a w nim żona z dziećmi? – zaśmiała się Lena. 🍃

– Jest tu niedaleko, w rozwidleniu pnia stuletniej sosny. Bieliki są bardzo bojaźliwe, dlatego wokół ich gniazda na czas lęgów wyznaczono strefę ochronną. Dzięki temu mają spokój i mogą się rozmnażać. Ponieważ żyją blisko wody i odżywiają się przeważnie rybami, ważne jest, żeby jeziora i rzeki były czyste – tłumaczył dziadek. 🍃

– Kli, kli, kli, ka, ka, ka – usłyszeliśmy nagle i stanęliśmy jak zamurowani.

Dziadek ruszył przodem, a my za nim. Nagle zobaczyliśmy coś pod drzewem. 🍃

– To młody bielik, jeszcze szarobrzązowy. Dziwne, że nie zerwał się do lotu, gdy nas zauważył – mówił dziadek, wybierając jednocześnie numer leśniczego.

Za chwilę pojawił się pan Tomasz z leśniczym-ornitologiem. Ruszyli w pogoń za ptakiem, który niezdarnie uciekał. Umieścili go w skrzynce i przykryli ciemną płachtą, żeby się nie stresował.

– To młody ptak. Pewnie dziecko naszej pary bielików. Ma może rok lub dwa lata. Zaraz zbada go lekarz. Dowiemy się, czy jest chory lub ranny. Przy leśniczówce jest specjalne pomieszczenie z siatką, gdzie będzie dochodził do zdrowia – wyjaśnił leśniczy.

- Szkoda, że nie możemy zobaczyć gniazda i do niego zajrzeć – powiedziała Lena.
- Właśnie, że możemy – zaśmiał się pan Tomasz. 🟢

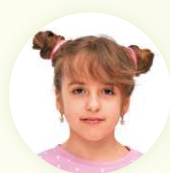
Kiedy weszliśmy do leśniczówki, na wielkim ekranie ukazało nam się olbrzymie gniazdo. W nim wielki ptak z białym ogonem i złotym dziobem karmił dwa pisklaki, pokryte białym puchem. Nadleciał drugi bielik i położył na krawędzi gniazda zdobycz – dużą rybę.

– Czy to nasz pływak, znajomy znad jeziora? Jaki szybki! Już zdążył upolować rybę, żeby przynieść swojej rodzinie jedzenie – roześmiałem się.

– Niedawno przy ich gnieździe umieściliśmy kamerę. Teraz wiemy, co się dzieje w naszej rodzinie bielików.

Po powrocie opowiedzieliśmy wszystko babci Gosi. Dziadek wyszukał w internecie transmisję online (czytaj: onlajn) z gniazda bielika. Popijając pyszną herbatę z mieszanki majowych ziół, zebranych przez dziadków, oglądaliśmy zabawy i kłótnie pisklaków naszego ptaka z godła. Obejrzelśmy zdjęcia i filmiki zrobione przez dziadka. Na pewno dziadek umieści wszystko na blogu.

Jakiego ptaka w Polsce możemy nazwać królem ptaków i dlaczego? Czy dziadek i dzieci widzieli gniazdo bielika zwyczajnego? Dlaczego? Jak myślisz, który filmik zrobiony przez dziadka w lesie będzie miał najwięcej odsłon na blogu? Dlaczego?

Małgorzata Szczęsna

Jak działa układanka przyrodnicza?

Cześć! To ja – Lena. Jest piękny, majowy, sobotni ranek. Otworzyłam szeroko okno, zamknęłam oczy i wzięłam głęboki oddech. Jaki piękny zapach. 🟢 Wychyliłam się i zobaczyłam wielki krzew fioletowego bzu pod naszym oknem.

– Mamo, tato, zapach kwiatów wabi nie tylko owady, lecz także mnie. Chodźmy do parku, tam jest tak pięknie i kolorowo. Zrobimy piknik na trawie koło fontanny.

Wzięliśmy z mamą koc. Do koszyka zapakowałyśmy butelkę z lemoniadą, owoce i bułeczki drożdżowe. W parku rozłożyliśmy koc przy klombie z tulipanami.

– Zobacz, jak wszystko w przyrodzie jest wzorowo poukładane. 🟢 Na roślinach rozkwitły kwiaty. Ich konstrukcja jest mocna. Silna łodyga rozszerza się w dno kwiatowe. Jest w nim gruby słupek, a wokół niego, w kręgu, stojące pręciki z pyłkiem. To takie ważne części kwiatu, że są otulone przez płatki korony, umieszczone w kielichu. W nocy, w czasie deszczu i chłodu płatki się zamykają, a promienie ciepłego słońca je otwierają – mówiła mama. Pochyliła się nad tulipanami i pokazywała mi patykiem ich poszczególne części. 🟢

– Zobaczcie, w jak różnych kształtach są płatki. Bratki mają płaskie, tulipany łódeczkowate, a te przypominają dzwoneczki – powiedziałam. – Kwiat rozszerza swoje kolorowe płatki, rozsiewa zapach i przyciąga pszczoły.

– Owady są wabione nie tylko przez kwiaty, ale też przez nasze bułeczki. To jednak nie pszczoła, tylko szerszeń. Cwaniak, wyczuł miód, który dodałem do ciasta. Przykryj dokładnie słodkości, Lenko, to odleci – poradził tata.

– Zapylacze, czyli owady i inne zwierzęta, zapylają kwiaty przy okazji. Przybywają do środka kwiatu po jedzenie: pyłek i słodki nektar, który znajduje się na dnie kwiatu – usłyszeliśmy za nami znajomy głos. 🍃

To był dziadek Karolek z Tymkiem!

– Chciałam ci, Lenko, zrobić niespodziankę i zaprosiłam gości na całą sobotę – wyjaśniła mi mama. – Zapraszamy na piknik.

Zajadaliśmy pyszne bułeczki, opowiadając różne historie. 🍃 Dziadek Karolek wspominał, jak babcia Gosia piła sok z ciemnej szklanki i nie zauważyła, że w środku była osa. Owad użądlił ją w usta. Natychmiast zaczęła puchnąć jej warga. Dziadek od razu zawiózł babcię do szpitala. W przychodni babcia Gosia dostała zastrzyki i lekarstwa, ale napuchnięte usta miała jeszcze przez kilka dni.

– Osy mogą być niebezpieczne, ale też zapylają kwiaty i są elementem układanki, jaką jest przyroda – powiedział mądrze dziadek.

Jakie elementy kwiatu przyciągają zapylaczy? Co może być zapylaczem? O czym musimy pamiętać wiosną, gdy świat jest pełen owadów? Co dziadek miał na myśli, mówiąc o układance przyrodniczej? O czym dziadek Karolek napisze na swoim blogu po pikniku?

Małgorzata Szczęsna

Jaka niespodzianka spotkała dziadka?

Cześć! To ja – Tymek. Jesteśmy z Leną u moich dziadków.

– Nie odchodźcie za daleko! – powiedziała babcia Gosia, gdy z dziadkiem Karolkiem wybieraliśmy się na jagody. – Jest parno, słońce przypieka, może być burza – martwiła się, pakując nam kanapki, wodę i słoiki na jagody. 🍃

Jagodową polanę znaleźliśmy już na obrzeżu lasu.

Dziadek przypominał nam, żebyśmy dokładnie przyglądali się roślinom, których owoce zrywamy.

– Do krzewów borówki czarnej, której owoce nazywa się zwyczajowo jagodami, podobna jest roślina o nazwie **pokrzyk wilcza jagoda**. Wszystkie jej części, a zwłaszcza owoce, są silnie trujące.

– Będziemy o tym pamiętać – powiedzieliśmy zgodnie.

Później poszliśmy na polanę, gdzie były bardzo słodkie i duże jagody. Tak zajęliśmy się zbieraniem, że nie zauważyliśmy, że niebo pociemniało, nagle zrobiło się cicho, wiatr ustał, a ptaki przestały śpiewać. Na niebie pojawiła się błyskawica. Później błyski następowały jedno po drugim. 🍃

– Babcia miała rację. Powinniśmy poszukać bezpiecznego miejsca wśród niższych drzew i zwinąć się w kulkę! – szybko mówiła zdenerwowana Lena.

– Mamy trochę czasu. Nie słysząc jeszcze grzmotów. Poszukamy schronienia – powiedział dziadek, rozglądając się wokoło. 🍃

Burza już dała nam się we znaki, gdy przemoczeni trafiliśmy do leśniczówki. Pan Tomasz dał nam suche bluzy i gorącą herbatę. Lena uspokajała się powoli.

– Mam nadzieję, że od pioruna nie zapali się nam las – powiedziałem.

– Pożary w lesie wywołane piorunem to rzadkość. Niestety większość z nich spowodowana jest przez bezmyślność ludzi lub podpalenia – odparł pan Tomasz.

Gdy burza ucichła i ustał deszcz, pan leśniczy zawiózł nas do domu.

– Sto lat, sto lat niech żyje, żyje nam! – usłyszeliśmy, gdy wysiadaliśmy z samochodu.

Przed domem stała babcia z tortem. Wokół niej było mnóstwo ludzi. 🍃

– A to niespodzianka! Zapomniałem o swoich urodzinach! – powiedział zaskoczony dziadek Karolek.

Życzenia składali mu przyjaciele. Ogrodnicy, pani Asia i pan Czesław, podarowali mu śliwę ozdobną. Pani Tereska i pan Darek przynieśli zrobiony przez siebie stół do altany, a ornitolodzy, pani Ada i pan Jacek, parę kanarków w klatce. Pani Honorata, ekolog, z którą kiedyś sprzątaliśmy las, uszczęśliwiła dziadka naturalnymi, ekologicznymi kosmetykami. Rodzice Leny z panią Kariną, dietetyczką, i doktorem Przemkiem przytaszczyli wygodny fotel ogrodowy. Moi rodzice wręczyli dziadkowi wielki kubek do herbaty.

Po burzy powietrze zrobiło się czyste i pachnące. Popołudnie spędziliśmy w ogrodzie. Bawiliśmy się świetnie z Alkiem, Dominikiem i Ignacym. Planowaliśmy, że spotkamy się w czasie wakacji.

Jakie niebezpieczeństwa mogą się wiązać z pogodą? Jak trzeba się wtedy zachować? Jaka niespodzianka spotkała dziadka? Kim byli przyjaciele dziadka? Co mogą robić dzieci, gdy spotkają się w czasie wakacji? Co wy planujecie?

borówka czarna

pokrzyk wilcza jagoda

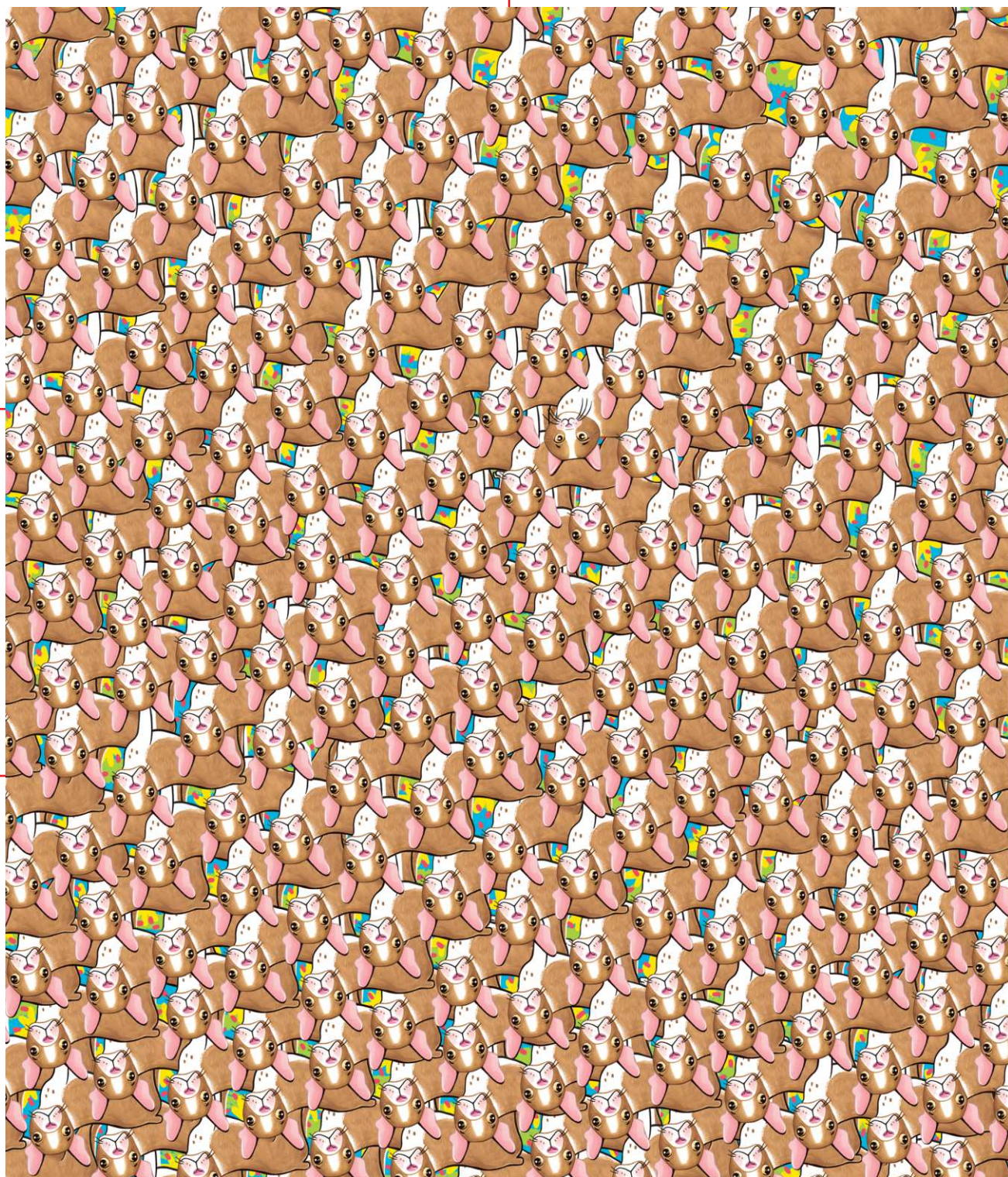
Odpowiedź: Motyl cytrynek znajduje się w centralnej części ilustracji, pod środkową pszczołą; pasikonik jest ukryty po lewej stronie ilustracji, na dole, nad babką zwyczajną; ślimak – w prawym dolnym rogu ilustracji.

1. Przyjrzyj się uważnie ilustracji i znajdź na tęce ślimaka, motyla cytrynka i pasikonika.

Przedwakacyjne wyzwanie

Odpowiedź: Jeśli skorzystasz z czerwonych kresek i podzielisz obrazek linijką na sześć prostokątów, to kot będzie się znajdował w lewym środkowym prostokącie, w jego prawym dolnym rogu.

2. Postaraj się jak najszybciej wśród psów na ilustracji odszukać kota.

Źródła ilustracji i fotografii

Okładka: (fot. dzieci – Leny i Tymka) Beata Muchowska/WSiP, (dorysowane ubrania i inne elementy rysunkowe) Agencja ARIP, (laptop, telefon) Carkhe/iStockphoto/Getty Images

Tekst główny:

Ilustracje: (elementy rysunkowe na stronie tytułowej) Agencja ARIP; ilustracje do bloków i kącików tematycznych, piktogramów: („Świat wokół nas” – zielony liść) Bartosz Wojciechowski, („Sposób na czytanie” – litery, „Mówimy poprawnie” – usta) Wojciech Chełchowski, („Ale sztuka!” – kredka, motyl) Aleksandra Woldańska-Płocińska, („Ortografia”, „Gramatyka”, „Czas na poradę!”, „Samodzielni”, „Damy radę się nauczyć!”, znak zapytania z chmurką, roślina w doniczce) Misha Lesner, („Coś ciekawego”, „Dobre wychowanie”, „Eksperyment”, „Zachęcajka”, siedzący ludzik, pędzel, chmurka pod żarówką, rączka) Joanna Plakiewicz; s. 4, 5, 18, 19, 30, 31, 42, 43, 56, 57, 70, 71 (dorysowane ubrania, inne rysunkowe elementy na zdjęciach) Emilia Pryśko; s. 8, 12, 20, 22, 24, 44, 48, 52, 60, 64, 68, 77, 79 (obrazki na górnym pasku) Daniel de Latour; s. 6, 7 (historyjka obrazkowa) Anna Sędziwy; s. 10 (ilustracja do czasów czasownika) Krzysztof Kałucki; s. 11, 23, 65 (ilustracja do piosenki) Aleksandra Krzanowska-Wrzecion; s. 12 (ilustracja do tekstu) Natalia Berlik; s. 13 (pudełko jako urna) Natalia Berlik; s. 14, 49 (scenki do bloku „Mówimy poprawnie”) Wojciech Stachyra; s. 17, 73 (ilustracje do opowiadań wychowawczych) Monika Pollak; s. 18 (zając) Anna Nowocińska-Kwiatkowska; s. 19 (owady) Wojciech Stachyra; s. 20 (ilustracja do wiersza) Monika Pollak; s. 21 (trawa) Magdalena Babińska, (owady, dżdżownica, ślimak) Joanna Plakiewicz; s. 24 (historyjka obrazkowa) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 25 (ilustracje do zdań pojedynczych i zdań złożonych) Krzysztof Kałucki; s. 27 (budowa kwiatu) Wojciech Jaruszewski; s. 34–35 (montaż) Agnieszka Siwczyk; s. 38, 39 (ilustracje z lektury – przedruk) Aleksandra i Daniel Mizieliński; s. 39 (dzik, turysta) Daniel de Latour; s. 40 (tło do przedstawienia – drzewo, kurtyna) Marta Kitka; s. 42 (rowerzysta jadący pod górę) Wojciech Stachyra; s. 44 (mapa myśli) Agnieszka Siwczyk; s. 46 (ilustracja do wiersza) Przemysław Surma; s. 47 (rowerzysta) Wojciech Stachyra; s. 48 (trasa rowerowa oraz tło) Agnieszka Siwczyk; s. 53 (ilustracja do eksperymentu językowego) Przemysław Surma; s. 54 (ekosamochód) Marek Purzycki; s. 57 (bukiet tulipanów) Aleksandra Woldańska-Płocińska, (dziecko z książką) Tomasz Kozłowski; s. 58, 59, 62, 63 (sketchnotki) Agnieszka Siwczyk, (ilustracje do ramek) Krzysztof Kałucki; s. 60 (ilustracja do wiersza) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 61 (ilustracje) Przemysław Surma; s. 64 (podziękowanie, koperta z kartką) Aleksandra Krzanowska-Wrzecion; s. 66 (wąż z wodą) Wojciech Stachyra; s. 67 (pociąg) Agnieszka Cieślukowska, Agnieszka Siwczyk; s. 68, 69 (ilustracje do tekstów) Wojciech Stachyra; s. 70, 71 (scenki w szkole) Daniel de Latour; s. 74, 75, 77, 89 (ilustracja do wiersza) Marianna Sztyma; s. 78 (ilustracje do życzeń) Tomasz Minkiewicz; s. 79 (gra z kosmosem) Agnieszka Surma; s. 82–83 (ilustracja do opowiadania) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 84 (konturowe zwierzęta) Daria Brzezińska; s. 86 (ilustracje do ćwiczeń) Agnieszka Siwczyk; s. 88 (muchy) Marta Krzywicka, (książka) Aleksandra Woldańska-Płocińska; s. 94, 95 (ilustracje do przedwakacyjnego wyzwania) Karolina Kucharska

Fotografie:

INTO THE LIGHT/WSiP: s. 5, 19, 30, 51, 55, 56, 66, 71, 78, 84, 90, 91 (dziewczynka – Lena) Piotr Ratajski; s. 5, 30, 42, 51, 57, 66, 70, 78, 90, 92 (chłopiec – Tymek) Piotr Ratajski; s. 18, 55 (głowa Tymka) Piotr Ratajski; s. 43 (głowa Leny) Piotr Ratajski

Muzeum Narodowe w Krakowie: s. 4–5 (Jan Matejko „Bitwa pod Grunwaldem”)

NAC: s. 9 (zburzona Warszawa w 1945 r.)

Reporter: s. 9 (dziewczynka na tle flagi UE) Kacper Pempel

WSiP: s. 9 (logo Solidarności) Grażyna Bryk; s. 52 (silnik parowy) Ryszard Piątkowski; s. 54 (pudełko, nakrętka, taśma klejąca, patyczki, etapy tworzenia ekosamochodu, gotowy model) Marek Purzycki

PAP: s. 13 (budynek Sejmu) Zbigniew Matuszewski, (sala obrad Sejmu) Tomasz Gzell

iStockphoto/Getty Images: s. 26 (wiewiórka) Andyworks; s. 35 (mysz polna) Ornitolog82

Alamy Stock Photo/BE&W: s. 28 (schronisko Chatka Puchatka na Połoninie Wetlińskiej) mauritius images GmbH; s. 29 (ławeczka Majstra Biedy) mauritius images GmbH; s. 37 (Park Narodowy Grenlandii) Albert Knapp; s. 52 (amerykański samochód elektryczny) Q-Images

Sławomir Stachnik: s. 30 (tabliczka pomnik przyrody)

East News: s. 33 (Cis Henrykowski) MAREK BAZAK; s. 47 (dziewczynka na rowerze tyłem) Wojciech Olkusnik

Forum: s. 33 (Organy Wielistawskie) Marek Skorupski

Moment RF/Getty Images: s. 33 (Krzywy Las) fhm

Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego: s. 45 (mapa szlaku Green Velo)

BE&W: s. 52 (samochód parowy) National Motor Museum

Shutterstock.com: ilustracje do bloków tematycznych: („Świat wokół nas” – liście, kwiat) kotoffei, („Gra muzyka” – nuty i bębnek) © Cienpies Design&Communication, („Złota rączka” – plakietka) Thomas Pajot, (dłoni) © Cienpies Design&Communication, („Sprawa dla detektywa” – lupa) musicman, (odcisk palca) artemiya, („Sposób na czytanie” – książka) Petrianova, („Ale sztuka!” – pisak) timquo, (pędzel) Garsya, („Lektura”, „Trening czytania” – książka) Hurca, („Formy wypowiedzi” – koperta) Ratikova, (myślenie twórcze – żarówka) VectorMachine; s. 3, 4, 18, 30, 42, 56, 70 (kredka – rysunek) kostolom3000; s. 5, 10, 18, 19, 30, 42, 43, 51, 55, 56, 57, 66, 70, 71 (dymki) mattasbestos; s. 4 (chłopiec) Roman Samborskyi, (dziewczynka z flagą) Pixel-Shot; s. 4–5 (rama obrazu) KrimKate; s. 5 (dzieci w szkole) Studio Romantic, (palma, leżak i parasol – rysunek) tele52; s. 13 (Pałac Prezydencki w Warszawie) Tomasz Bidermann; s. 15 (bielik zwyczajny) Sergey Uryadnikov, (jastrząb) Albert Beukhof, (orlik krzykliwy, sokół pustułka) gergosz, (myszotów zwyczajny) Henk Bogaard, (orzęł przedni) Al Carrera; s. 18 (motyl) KRIACHKO OLEKSII, (motyl) Roman Malanchuk, (motyl) domnitsky, (motyl) psamtik, (chłopiec na łące) Andrii Oleksiienko, (kwiaty na łące) Anjo Kan, (kwiaty na łące) iPlantsman, (maki) Nella, (maki) weter 777; s. 19 (rama obrazu) RAYphotographer, (Bieszczady) Łukasz Barzowski, (zając) Volodymyr Burdiak; s. 21 (trawa z papieru) Elena Chevalier, (biedronka i osa z papieru, kwiaty z papieru) Kolpakova Daria, (tulipany z papieru) jayk67, (dłonie dziecka) FotoDuets, (kwiaty i serca z papieru) Katerina Morozova; s. 22 (zając szarak) photomaster; s. 24 (larwa biedronki) sophiecat; s. 26 (muchy domowe) irin-k, (murarka